

Vlaanderen
is ondernemen

Toelichtingsdocument Ontwikkelings- en Onderzoeksprojecten en Haalbaarheidsstudies

VERSIE MEI 2021

Overzicht van de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige versie van januari 2021.

Gewijzigde beoordeling valorisatie

Voor projecten ingediend vanaf januari 2021 wijzigt de valorisatie beoordeling als volgt:

- Er dient een hefboom 10 behaald te worden, i.e. de totale toegevoegde waarde van het project in Vlaanderen gedurende de valorisatieperiode (standaard 5 jaar na afloop van het project) dient minstens 10 keer de subsidie te bedragen.
- Zowel economische als maatschappelijke impact komt in aanmerking voor het behalen van de hefboom 10.
- Indien de maatschappelijke impact mee in beschouwing wordt genomen voor de berekening van de hefboom 10, dient de maatschappelijke impact gekwantificeerd (i.e. gemonetariseerd) te worden en dit eveneens op een onderbouwde manier.

Een meer gedetailleerde uitwerking van deze wijzigingen is terug te vinden op p19 '[Toelichting toegevoegde waarde voor Vlaanderen](#)'.

Na één jaar wordt deze vernieuwde aanpak geëvalueerd en is bijsturing mogelijk.

Haalbaarheidsstudies

Vanaf 9 mei 2021 is het mogelijk om aanvragen voor haalbaarheidsstudies in te dienen, naast ontwikkelings- en onderzoeksprojecten. De belangrijkste kenmerken zijn als volgt:

- een haalbaarheidsstudie heeft als doel de experimentele analyse van de haalbaarheid van een belangrijk en ambitieus steunbaar innovatief vervolgtraject te testen (VLAIO onderzoeks-, ontwikkelings- en ICON-projecten, innovatieve investeringen, en ambitieuze innovatietrajecten buiten de steunkaders van het agentschap);
- het innovatieve vervolgtraject moet het potentieel hebben voor voldoende valorisatie in Vlaanderen. Deze valorisatie moet minstens kwalitatief uitgewerkt worden binnen het kader van de haalbaarheidsstudie en het marktpotentieel moet geschetst worden, maar kan nog onzekerheden bevatten welke bij de aanvang van de haalbaarheidsstudie nog niet uitgeklaard zijn;
- de studie moet minstens en voor een belangrijk deel de uitdagende technische en/of wetenschappelijke aspecten experimenteel onderzoeken, bijkomend kunnen ook andere onderwerpen aan bod komen zoals businessaspecten en de eventuele problematiek rond intellectuele eigendom;
- NIET: louter ideeëngeneratie of marktstudie of probleemoplossing op korte termijn. Het nagestreefde vervolgtraject moet voldoende ambitieus zijn;
- modaliteiten:
  - o 40% steun op de projectkosten van de bedrijfspartners, voor kmo's wordt dit verhoogd tot 50%;
  - o een minimale duur van 3 maanden, een maximale duur van 1 jaar;
  - o maximaal 50.000 euro steun per bedrijfspartner, indien meerdere bedrijfspartners deelnemen aan de studie maximaal 500.000 euro steun per studie;
  - o een onderneming kan steun ontvangen voor maximaal 1 haalbaarheidsstudie per jaar.

Na één jaar wordt dit steuninstrument geëvalueerd en is bijsturing mogelijk.

Inhoudsopgave

Gewijzigde beoordeling valorisatie	2
Haalbaarheidsstudies	2
Situering	5
Algemene kenmerken van de regeling	6
Aanvragers	6
Bedrijfspartners, onderzoekspartners en onderaannemers	8
Samenwerken	9
Verdeling van eigendomsrechten bij samenwerking met een onderzoeksorganisatie	11
Steunbare activiteiten en steunpercentage	12
Bepalen van het basissteunpercentage	12
Onderzoeks- versus ontwikkelingsprojecten	13
Omschrijving van onderzoeksprojecten (50% basissteun)	13
Omschrijving van ontwikkelingsprojecten (25% basissteun)	13
Haalbaarheidsstudies	14
Totale omvang van het steunpercentage	14
Tot hoe ver in het traject kan er steun gegeven worden?	15
Projectbegroting	17
Omvang van de subsidie	17
Cumulatie met andere overheidssteun binnen hetzelfde project	17
Algemene aspecten van de behandeling van een projectaanvraag	18
Begeleiding en voorbespreking (optioneel)	18
Indienen van een aanvraag	18
Ontvankelijkheid	18
Startdatum	18
Maximaal steunvolume	19
Evaluatieprocedure	20
Toelichting toegevoegde waarde voor Vlaanderen	21
Beoordelings- en selectiecriteria	24
Georganiseerd beroep	26
Klacht	26
Geheimhouding	26

Rechten en plichten verbonden aan steuntoekenning	27
Overeenkomst (middelenverbintenis)	27
Samenwerkingsovereenkomst	27
Uitbetaling van de subsidie	28
Verslaggeving	28
Bijlage 1: Young Innovative Company (YIC) maatregel	30
Bijlage 2: Selectiecriteria voor ontwikkelingsprojecten	33
Bijlage 3: Selectiecriteria voor onderzoeksprojecten	37
Bijlage 4: Selectiecriteria voor haalbaarheidsstudies	45
Bijlage 5. Toelichtingen bij het omgaan met TRL	46

Situering

Dit toelichtingsdocument behandelt de algemene kenmerken van bedrijfsinnovatiesteun projecten. Drie projecttypes worden onderscheiden naargelang de beoogde innovatieactiviteiten, nl. ontwikkelings- en onderzoeksprojecten, en haalbaarheidsstudies. Binnen de projecttypes worden specifieke modaliteiten vastgelegd.

Een onderneming kiest zelf het projecttype waarvoor ze een steunaanvraag wil indienen. De keuze van het projecttype kan eventueel tijdens de behandeling van de projectaanvraag nog worden bijgestuurd. De projecttypes en hun modaliteiten worden verder in de tekst toegelicht.

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen stimuleert innovatie in het Vlaams Gewest door het geven van financiële steun via het Fonds voor Innoveren en Ondernemen en door het verstrekken van dienstverlening aan ondernemingen, onderzoeksorganisaties en personen die innoveren.

Via bedrijfsinnovatiesteun hebben Vlaamse ondernemingen toegang tot directe financiële steun voor projecten met het oog op de opbouw van kennis en de ontwikkeling van innovatieve oplossingen. Prioriteit gaat naar projecten met een hoger risico en een grotere potentiële impact in Vlaanderen op economisch en/of maatschappelijk vlak.

De belangrijkste kenmerken van bedrijfsinnovatiesteun zijn:

- Bedrijfsinnovatiesteun is toegankelijk voor alle ondernemingen met (toekomstige) exploitatiezetel en onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten in het Vlaamse gewest. Voorwaarde hierbij is wel dat de ondernemingen op termijn de resultaten van de projecten toepassen (valoriseren) in Vlaanderen.
- Samenwerking met ondernemingen en onderzoeksorganisaties in binnen- en buitenland is mogelijk.
- Er is geen voorkeur voor bepaalde sectoren, toepassingsdomeinen of kennisgebieden.
- Projecten met militaire affiniteit of die projectresultaten (kunnen) beogen met militaire affiniteit kunnen onder bepaalde voorwaarden voor subsidie in aanmerking komen. Meer info over de voorwaarden en modaliteiten met betrekking tot projecten met mogelijke militaire affiniteit vind je hier.
- De beoogde innovatie kan zowel technologisch als niet-technologisch zijn.
- Steunbare projecten hebben goed gedefinieerde projectdoelstellingen gecombineerd met een overtuigende business case.
- Een steunbaar project impliceert dat ook de activiteiten erin steunbaar zijn. Meer toelichting daarover vind je verderop in dit document. Activiteiten die kennisverwerving voor innovatie ondersteunen komen in aanmerking voor steun, onafgezien van het feit of deze activiteiten op zich technologisch zijn van aard of niet.
- Naargelang de beoogde innovatieactiviteiten, zijn drie verschillende projecttypes mogelijk: ontwikkelings- en onderzoeksprojecten, en haalbaarheidsstudies.
- Het steunpercentage bedraagt minimaal 25% en maximaal 50% voor ontwikkelingsprojecten en haalbaarheidsstudies of 60% voor onderzoeksprojecten van de aanvaarde kosten van de projectbegroting.
- Aanvragen voor innovatiesteun kunnen op ieder moment worden ingediend en worden individueel behandeld.
- De behandeling van een projectaanvraag verloopt interactief. De interactie tussen de aanvrager(s) en het Agentschap Innoveren & Ondernemen (projectadviseur) staat centraal.

- Ontwikkelingsprojecten boven de 500K EUR subsidie en alle onderzoeksprojecten worden steeds geëvalueerd met medewerking van externe deskundigen, die doorgaans schriftelijk geraadpleegd worden. Voor ontwikkelingsprojecten en voor haalbaarheidsstudies onder de 500K EUR subsidie gebeurt dit standaard zonder maar, indien nodig en om de aanvrager(s) maximale kansen te bieden, kan mondeling of schriftelijk advies van externe deskundigen ingewonnen worden.

Steuntoekenning door het Fonds voor Innoveren en Ondernemen in kader van bedrijfsinnovatiesteun gebeurt op basis van:

- het Besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen (B.S. 20.06.2017) als het gaat om onderzoeksprojecten;
- het Besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen (B.S.22.06.2017) als het gaat om ontwikkelingsprojecten of haalbaarheidsstudies.

Steuntoekenning op basis van bovenstaande besluiten is in overeenstemming met de Algemene Groepsvrijstellingsverordening¹. Deze financieringsbesluiten zijn bij de EU Commissie gekend onder het aangegeven State Aid (SA)-referentienummer. De voorschriften bepaald in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening zijn onverkort van toepassing op steuntoekenning op basis van één van de genoemde besluiten.

Algemene kenmerken van de regeling

Aanvragers

Elke onderneming, van kmo ([definitie](#)) tot Vlaamse vestiging van een multinationale onderneming, met rechtspersoonlijkheid en met een exploitatiezetel in het Vlaamse gewest komt in aanmerking voor steun. Ook ondernemingen die zich ertoe verbinden een exploitatiezetel op te richten in het Vlaamse Gewest komen in aanmerking waarbij de eigenlijke steuntoekenning afhankelijk blijft van de effectieve oprichting van de exploitatiezetel.

Een onderneming is een entiteit die een economische activiteit uitoefent en beschikt over rechtspersoonlijkheid. Ingeval van een onderneming-in-oprichting, start-up, spin-off in incubatiefase gaat de steuntoekenning gepaard met de te vervullen opstartvoorwaarde om het bewijs van oprichting (en dus van rechtspersoonlijkheid), voldoende financiering en overname van alle verbintenissen in kader van het project te leveren en dit uiterlijk 4 maanden na de steuntoekenning.

Verder moet de onderneming in staat zijn de resultaten in voldoende mate in Vlaanderen te exploiteren en zo in voldoende mate toegevoegde waarde te creëren in de vorm van een economische en/of maatschappelijke impact (en het uitbouwen van een kennisnetwerk). Dit sluit echter niet uit dat de

---

¹ De verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard en alle latere wijzigingen EU (Publicatieblad van 26 juni 2014, L 187/1).

projectresultaten ook deels in het buitenland kunnen worden toegepast. Export van de innovatieve producten e.d. is geen probleem.

Een onderneming mag volgens de Europese regels op het moment van steuntoekenning (dus eventueel wel op het moment van steunaanvraag) niet in moeilijkheden zijn. Toelichting over wat het 'in moeilijkheden zijn' precies inhoudt en hoe VLAIO daar tijdens de evaluatie rekening mee houdt, vind je [hier](#).

Ondernemingen uit de non-profit sector:

Privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties uit de non-profit sector komen in aanmerking voor subsidie voor hun onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten binnen de regeling van bedrijfsinnovatiesteun onder dezelfde voorwaarden als alle andere organisaties.

Algemeen geldt:

- Er is een rechtspersoonlijkheid nodig en de organisatie moet aantonen dat ze een economische activiteit uitoefent (= diensten aanbieden op een vrije markt die vergoed worden aan marktcondities) via een Vlaamse vestiging op een manier dat er kan verwacht worden dat deze voldoende structureel is (voor een langere tijd).
- De non-profit organisaties moeten, zoals alle andere ondernemingen die beroep doen op bedrijfsinnovatiesteun, kunnen aantonen dat ze beschikken over voldoende private middelen om hun aandeel in het project te financieren.
- Als een organisatie ontvankelijk is als 'onderneming', kan deze organisatie aanspraak maken op de kmo-toeslag, ongeacht haar rechtsvorm. Net zoals bij vennootschappen met een aandeelhoudersstructuur kan bij vennootschappen zonder aandeelhoudersstructuur nagegaan worden in welke mate de vennootschap zelfstandig is of deel uit maakt van een groep verbonden ondernemingen. Hierbij wordt o.a. nagegaan wat de stemrechten zijn van leden (en afhankelijkheid van die leden van andere ondernemingen), in welke mate één of enkele ondernemingen de controle uitoefenen over die vennootschap en in welke mate de onderneming onder een centrale leiding staat. De verbonden ondernemingen worden op dezelfde wijze geconsolideerd als gangbaar bij vennootschappen met aandeelhoudersstructuur.

Ondernemingen met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard:

Aan ondernemingen met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard kan alleen steun toegekend worden voor een project waarin er daadwerkelijk wordt samengewerkt met ondernemingen met rechtspersoonlijkheid van privaatrechtelijke aard, waarbij de samenwerkende onderneming met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard in het gesteunde project niet meer dan 70% van de in aanmerking komende kosten voor haar rekening neemt. Naast bovenstaande voorwaarde is vervulling van de vereisten nodig die ook door een onderneming met private rechtspersoonlijkheid moeten worden voldaan – zij het dat deze voor een aanvrager met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard, met specifieke aandacht wordt bekeken. De belangrijkste van bedoelde vereisten zijn:

- Beschikken over voldoende cofinanciering (met eigen/private middelen) voor het project;
- Steunbare valorisatiescores halen;
- Valorisatieperspectief ligt buiten een eventuele publieke opdracht van de organisatie.

Bedrijfspartners, onderzoekspartners en onderaannemers

De hoofdaanvrager moet steeds een Vlaamse onderneming zijn zoals hierboven onder 'aanvragers' omschreven. Deze hoofdaanvrager kan als enige partner een aanvraag indienen of dat doen in samenwerking met één of meer andere bedrijven en/of onderzoeksorganisaties.

Ieder aanvragende onderneming, zowel hoofd- als medeaanvrager, wordt door VLAIO als een **bedrijfspartner** in een project beschouwd.

Bij een aanvraag door verschillende bedrijfspartners dragen de aanvragende bedrijven samen het risico en de kosten van het project. Ook ondernemingen buiten Vlaanderen met een eigen valorisatie-rationale, kunnen ingeschakeld worden als bedrijfspartner. Zij kunnen echter zelf niet genieten van Vlaamse steun. Internationale samenwerking kan (maar hoeft niet) via deelname aan projecten binnen internationale netwerken of samenwerkingsverbanden gestimuleerd door de Europese Commissie, zoals Eureka en ERANET. Vooraleer te starten met een steunaanvraag voor internationale projecten neemt de aanvrager best contact op met VLAIO.

Als in een project meerdere ondernemingen samenwerken en minstens één van hen is een kmo en/of een buitenlandse onderneming, kan een verhoogde steun worden toegekend (voor verdere toelichting, zie 'Omvang van de Subsidie').

Verder kan voor de uitvoering van het project ook samengewerkt worden met onderzoeksorganisaties als **onderzoekspartner**. De onderzoeksorganisaties kunnen zowel binnen als buiten Vlaanderen liggen. De bedrijfspartners dragen evenwel de volledige kosten, die dan ook voor subsidie in aanmerking komen.

Er kan ook worden samengewerkt met andere ondernemingen en onderzoeksorganisaties als **onderaannemer**. De kosten van de onderaannemer worden integraal gedragen door de bedrijfspartner(s) en komen ook in aanmerking voor subsidie. Ook [ondernemingen buiten het Vlaams Gewest](#) die geen eigen valorisatie rationale hebben, kunnen als onderaannemer ingeschakeld worden.

Meer toelichting over het verschil in samenwerking met een onderzoeksorganisatie als onderzoekspartner versus als onderaannemer volgt verder in de [tekst](#).

Enkel bedrijfspartners kunnen optreden als subsidiegerechtigde in de genoemde programma's van bedrijfsinnovatiesteun. Organisaties die beroep doen op programma's met steuntoekenning aan onderzoeksorganisaties voor de uitvoering van niet-economische activiteiten (onafhankelijk onderzoek en/of verspreiding van resultaten uit zo'n onderzoek) kunnen dus wel via de bedrijfspartner(s) gefinancierd worden maar hebben zelf geen rechtstreekse toegang tot bedrijfsinnovatiesteun. Te beschouwen als onderzoeksorganisaties zijn bv. kennisinstellingen zoals universiteiten en hogescholen, maar ook Strategische Onderzoekscentra en andere organisaties die toegelaten zijn tot steunkanalen aan onderzoeksorganisaties voor de uitvoering van niet-economische activiteiten.

Bijkomende voorwaarden voor hoofd-/mede-aanvragers:

- *Niet beschikken over een wettelijk monopolie*

Ondernemingen die op grond van een wettelijke bepaling beschikken over een absoluut monopolie binnen het grondgebied van het Vlaamse Gewest of binnen een wezenlijk deel daarvan, komen niet in aanmerking voor steun voor hun projecten, tenzij het project waarvoor zij steun aanvragen buiten het implementatiegebied van dit monopolie valt. Dit is een aandachtspunt voor bv. organisaties met

publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid of organisaties die in het kader van een publieke opdracht een of meerdere diensten van algemeen belang uitvoeren.

Er is sprake van een monopolie wanneer er op de gegeven markt geen concurrentie is en/of er voor de producten en/of diensten die de betrokken onderneming aanbiedt geen substitutiemogelijkheden of alternatieven voorhanden zijn.

- *Niet beschikken over een machtspositie*

Een onderneming heeft een machtspositie wanneer zij in staat is om de instandhouding van werkelijke concurrentie te verhinderen en wanneer zij daardoor de mogelijkheid heeft om zich t.o.v. concurrenten, afnemers of leveranciers in belangrijke mate onafhankelijk te gedragen. Een onderneming beschikt over een machtspositie wanneer zij op de valorisatiemarkt waarop het project slaat een marktaandeel heeft van meer dan 50%.

In dergelijk geval wordt beoordeeld of deze machtspositie binnen de valorisatiemarkt waarop het project slaat en met name binnen het grondgebied van het Vlaamse Gewest of binnen een wezenlijk deel daarvan voldoende concurrentieverstorend kan zijn, zodat zij een voldoende reden vormt om steun te weigeren, naar analogie met een wettelijk monopolie.

Samenwerken

Alhoewel één onderneming alleen een bedrijfsproject kan uitvoeren, zullen er dikwijls meerdere bedrijfspartners, onderzoekspartners en onderaannemers betrokken zijn. Een samenwerking kan volgende vormen aannemen:

- Een project kan aangevraagd worden door meerdere ondernemingen samen, waarbij elke onderneming een deel van het project uitvoert en een eigen valorisatierationale heeft. Alle ondernemingen zijn op die manier bedrijfspartner voor het project en worden in geval van steuntoekenning contractant en ondertekenen de subsidie-overeenkomst met het Fonds voor Innoveren en Ondernemen. Zij staan in voor hun aandeel in de kosten en dragen mee het risico van het project. Zij hebben elk hun deel van 'de eigendomsrechten op de projectresultaten' en zijn in principe ieder verplicht tot voldoende valorisatie van de projectresultaten in Vlaanderen. Tussen bedrijfspartners is een samenwerkingsovereenkomst vereist die de onderlinge rechten en plichten regelt. De aanvragers stellen een coördinator aan die onder meer instaat voor de interactie met het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Voor de samenwerking met ondernemingen met een rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard gelden bijzondere vereisten ([cf. supra](#)).
- In een project kan de uitvoering van bepaalde delen ook uitbesteed worden aan ondernemingen als onderaannemer. De taken van onderaannemers kunnen van verschillende aard zijn, zowel kennisinbreng als eerder routinematige taken: bv. uitvoeren van routine tests, bouwen van een deel van een prototype, deel van het programmeren, ... Onderaannemers nemen geen deel aan de strategie van het project en zijn bijgevolg inwisselbaar. Hun kosten worden voor 100% vergoed door de opdrachtgever. De verantwoording van de kosten geschiedt via een factuur aan de opdrachtgever (en de betaling ervan). Deze kosten maken onderdeel uit van de werkingskosten. In geval van grote onderaannemingen (> €10.000) dienen deze kosten opgenomen te worden als externe prestaties en zal wel een gedetailleerde verantwoording van de factuur gevraagd worden.

- Een project kan ook uitgevoerd worden in samenwerking met één (of meerdere) onderzoeksorganisaties als onderzoekspartner. Het gaat om een inhoudelijke samenwerking tussen onderneming en onderzoeksorganisatie en er worden projectresultaten uit het onderzoek gegenereerd die vatbaar zijn voor intellectuele eigendomsrechten. In dit geval vergoedt de onderneming de geleverde prestatie aan reële kost en komt daarenboven een regeling overeen in de participatie van de eigendomsrechten op de projectresultaten. De onderzoekspartner is echter geen ondertekenaar van de overeenkomst met het Fonds voor Innoveren en Ondernemen en wordt 100% vergoed door de bedrijfspartner(s). Alle contractuele verplichtingen zijn de verantwoordelijkheid van de bedrijfspartner(s). De onderzoekspartner heeft geen verplichting tot valorisatie in Vlaanderen. Een onderlinge samenwerkingsovereenkomst tussen de bedrijfspartner(s) en de onderzoekspartner(s) is vereist. Er moet een aparte begroting en een aparte financiële verslaggeving voor de onderzoekspartner(s) worden opgesteld.
- Een project kan ook uitgevoerd worden in samenwerking met één (of meerdere) onderzoeksorganisaties als onderaannemer. Voor de prestatie van de onderzoeksorganisatie betaalt de onderneming de marktprijs voor deze prestatie of dient het volledige kosten te vergoeden vermeerderd met een redelijke marge. De onderzoeksorganisatie is geen ondertekenaar van de overeenkomst met het Fonds voor Innoveren en Ondernemen en wordt 100% vergoed door de bedrijfspartner(s). Alle contractuele verplichtingen zijn de verantwoordelijkheid van de bedrijfspartner(s). De onderzoeksorganisatie heeft geen verplichting tot valorisatie in Vlaanderen. De raming van de kost in de begroting wordt onderbouwd met een offerte (zeker bij omvangrijke kosten voor grote onderaannemingen). De financiële verslaggeving bestaat uit facturen en betalingsbewijzen.

Grensoverschrijdende samenwerking, nl. samenwerken met onderzoeksorganisaties of ondernemingen buiten Vlaanderen, is mogelijk onder verschillende vormen:

- Een onderneming kan beroep doen op een onderzoeksorganisatie of een onderneming als onderaannemer buiten Vlaanderen. Hierbij gelden dezelfde regels als voor de Vlaamse onderzoekspartners of onderaannemers. Let wel op dat een onderneming die een eigen valorisatierationale heeft (die bv. blijkt uit opbouw van eigen intellectuele eigendom of exploitatie van resultaten) of zijn eigen risico draagt, niet als een onderaannemer wordt beschouwd. De facturen die de bedrijfspartner krijgt voor de uitvoering van het project vormen een subsidieerbare kost. Wanneer de onderneming buiten Vlaanderen met een Vlaamse bedrijfspartner verbonden is, moet deze onderneming zijn kosten inbrengen op dezelfde manier als een Vlaamse onderneming en zijn er bijvoorbeeld geen winsttoeslagen e.d. aanvaardbaar. In elk geval is het zo dat **maximaal 50% van de steun** betrekking mag hebben op **activiteiten buiten Vlaanderen**.
- Een onderneming kan ook samenwerken met ondernemingen buiten Vlaanderen in een gemeenschappelijk, grensoverschrijdend project, elk voor eigen rekening. Dit kan in de eerste plaats gebeuren binnen formele regelingen zoals EUREKA, ERA-netten en andere internationale instrumenten. Indien daar niet de juiste mogelijkheden worden geboden, kan naar een ad hoc oplossing gezocht worden. Het staat een onderneming vrij om een dergelijke samenwerking uit te voeren, maar de kosten van dergelijke buitenlandse partijen zullen niet voor subsidie in aanmerking komen. Niet-Vlaamse ondernemingen moeten ofwel zelf voor hun eigen kosten instaan of steun krijgen van hun overheid. Bovendien moeten de exploitatierechten van de Vlaamse ondernemingen gewaarborgd blijven.

Verdeling van eigendomsrechten bij samenwerking met een onderzoeksorganisatie

Er zijn verschillende mogelijkheden voor verdeling van eigendomsrechten bij samenwerking met een onderzoekspartner. De Europese regelgeving betreffende de Staatssteun op Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie bepaalt de principes voor samenwerking tussen ondernemingen met onderzoeksorganisaties. Essentieel daarbij is dat de ondernemingen geen voordeel vanwege de onderzoeksorganisaties krijgen dat marktverstoring werkt en te beschouwen is als indirecte steun die ongeoorloofde staatssteun uitmaakt. Er worden twee vormen van samenwerking met een onderzoeksorganisatie onderscheiden:

- In de eerste vorm gaat het om een **uitbesteding** door een onderneming en treedt de onderzoeksorganisatie op als onderaannemer. Voor de prestatie van de onderzoeksorganisatie betaalt de onderneming de **marktprijs** of dient het de volledige kosten te vergoeden vermeerderd met een redelijke marge.
- In de tweede vorm gaat het om een **inhoudelijke samenwerking** tussen onderneming en onderzoeksorganisatie en treedt de onderzoeksorganisatie op als onderzoekspartner en worden projectresultaten uit het onderzoek van deze laatste gegenereerd die vatbaar zijn voor intellectuele eigendomsrechten. In dit geval vergoedt de onderneming de geleverde prestatie aan **reële kost** en komt daarenboven een regeling overeen over de participatie van de eigendomsrechten op deze projectresultaten. Deze participatie kan bv. volgende vormen aannemen:
  - alle eigendomsrechten bij de onderneming met een billijke vergoeding naar de onderzoeksorganisatie bij exploitatie van de projectresultaten;
  - opdeling van de eigendomsrechten waarbij de onderneming en de onderzoeksorganisatie elk eigendomsrechten hebben op een verschillende groep van deelresultaten met toekenning van domeinen voor (autonome) exploitatie. Ingeval van onmogelijkheid van opsplitsing van de projectresultaten kan deze toekenning van domeinen voor (autonome) exploitatie ook binnen een regime van gedeelde eigendomsrechten;
  - eigendomsrechten op de projectresultaten bij de onderzoekinstelling met minstens een gebruiksrecht op de benodigde projectresultaten voor de onderneming;
  - regeling van onverdeelde gemeenschappelijke eigendomsrechten op de projectresultaten bij de onderneming en de onderzoeksorganisatie.

Bovenstaande opties zijn slechts voorbeelden. Diverse combinaties van de voorgestelde situaties en andere opties waar de eigendomsrechten op de projectresultaten uit activiteiten van de onderzoeksorganisatie gedeeld worden, zijn aanvaardbaar voor zover deze niet strijdig zijn met de doelstellingen van innovatiesteun en voor zover er een participatie in de projectresultaten komende uit het onderzoek van de onderzoeksorganisatie wordt geregeld. Essentieel is dat de onderneming minstens over de nodige vrijheid beschikt om de geplande valorisatie waar te maken.

De samenwerkingspartners dienen de basisafspraken hierover bij indiening van de projectaanvraag bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen kenbaar te maken. Het is evenwel in eerste instantie aan de onderzoeksorganisatie om te waken over de correcte toepassing van de marktprijs voor een geleverde prestatie door deze onderzoeksorganisatie. Bij onderaanneming is het aanbevolen om desgevallend in de offerte melding te maken dat de prestatie te leveren door de onderzoeksorganisatie tegen marktprijs vergoed wordt.

Steunbare activiteiten en steunpercentage

Innovatie draagt altijd twee aspecten in zich: enerzijds vernieuwing, anderzijds de toepassing ervan. Steun wordt gegeven aan ondernemingen die projecten uitvoeren met het oog op de realisatie van economisch of maatschappelijk relevante projectdoelstellingen. Het kan gaan om nieuwe of verbeterde producten, processen of diensten, of een combinatie ervan.

Voor **steunbare activiteiten** is het essentieel dat voor het realiseren van dit doel kennis moet worden opgebouwd. De activiteiten van gestructureerde kennisopbouw of de activiteiten die de kennisopbouw rechtstreeks ondersteunen vormen de grondslag voor de steun. De steunbare activiteiten vormen slechts een deel van de innovatieactiviteiten in een onderneming. Zo komen de activiteiten vlak voor de commercialisatie waar nog weinig risico's aan verbonden zijn niet in aanmerking voor steun. Een uitzondering hierop bestaat bij de Ontwikkelingsprojecten voor de steun voor kosten gerelateerd aan de bescherming van intellectuele eigendom, voorwaarde is wel dat zij gemaakt zijn tijdens de periode van de projectuitvoering en dat de betrokken aanvrager een kmo is.

Niet steunbare activiteiten zijn o.a. activiteiten die gebeuren vóór projectindiening of activiteiten bij startende ondernemingen vóór de oprichtingsdatum (bij notariële acte) van de onderneming. Ook volgende activiteiten worden niet gesteund, tenzij ze rechtstreeks de kennisopbouw ondersteunen:

1. Engineeringsactiviteiten, routinematige verbeteringen en technologie implementatie.
  - in de praktijk brengen of gebruiken van bestaande kennis/technieken zonder dat dit gepaard gaat met een duidelijke kennisverwerving of een belangrijke uitdaging.
  - routinematige of periodieke wijzigingen van bestaande producten, processen of diensten en andere courante werkzaamheden, zelfs als dat verbeteringen zijn.
  - activiteiten die niet bijdragen tot een duidelijke verhoging van de kennis binnen de onderneming en die uitgevoerd worden volgens binnen de onderneming gangbare procedures.
  - Als dergelijke activiteiten de kern uitmaken van een O&O-bedrijfsproject, zal het project geen steun krijgen.
2. Algemene ondersteunende activiteiten (bv. personeelsbeheer, financieel beheer, logistiek, ...).
3. Opleidingen en algemene kennisverwerving die niet specifiek zijn voor het project.
4. Activiteiten gericht op het productierijp maken en het naar de markt brengen van de in het project bestudeerde of ontwikkelde producten, processen of diensten, inclusief het maken van een definitief design, user interfaces, productdocumentatie, handleidingen, ...
5. Marktonderzoek en marketingactiviteiten die verder gaan dan het bepalen van de oriëntatie tijdens het onderzoeks- en ontwikkelingstraject zelf.
6. Alle activiteiten om te voldoen aan normen, labels, accreditaties, registraties of andere wettelijke verplichtingen; met in het bijzonder klinisch onderzoek voor registratiedoeleinden.
7. Activiteiten van voorbereiding en uitvoering van investeringen voor productie-installaties. Uitbouw van en investeringen in onderzoek-installaties nodig voor het uitvoeren van het O&O-bedrijfsproject komen wel in aanmerking.

Bepalen van het basissteunpercentage

Voor **ontwikkelings- en onderzoeksprojecten** zijn er **2 basissteunpercentages**: 25% voor ontwikkelingsprojecten en 50% voor onderzoeksprojecten. Het projecttype is afhankelijk van de **mate van**

kennisverwerving en de uitdagingen bij projectuitvoering. Hogere steun gaat naar projecten met een duidelijke stap voorwaarts in kennis én belangrijke uitdagingen. Het steunpercentage wordt bepaald bij de start van het project (in de selectiefase) en vastgelegd in de projectovereenkomst. De bepaling van het steunpercentage gebeurt als volgt:

- Niet-steunbare activiteiten worden geëlimineerd uit de totale activiteiten.
- Ontwikkelingsprojecten worden standaard gesteund aan een basissteunpercentage van 25%.
- Voor onderzoeksprojecten wordt het project ontleed om na te gaan of het project dient te worden opgesplitst in deelactiviteiten met een verschillend basispercentage. Bij dergelijke onderzoeksprojecten wordt het basissteunpercentage bepaald volgens de verhouding ontwikkelingsactiviteiten (25%) versus onderzoeksactiviteiten (50%).

Voor **haalbaarheidsstudies** bedraagt het basissteunpercentage 40%.

Onderzoeks- versus ontwikkelingsprojecten

Het onderscheid tussen onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten is gebaseerd op de mate van **kennisverwerving** en de graad van **uitdagingen** bij de projectuitvoering. Deze aspecten komen aan bod in de projectdoelstellingen en het werkprogramma. Hoewel dit niet altijd het geval is, kan in sommige gevallen ook het natraject (het traject na het project tot aan de vermarkting) een indicatie geven.

OMSCHRIJVING VAN ONDERZOEKSPROJECTEN (50% BASISSTEUN)

Onderzoeksprojecten bestaan in hoofdzaak uit activiteiten waarbij op een kritische en systematische manier **nieuwe kennis**, inzichten en vaardigheden worden opgebouwd. Het doel van deze kennisopbouw is deze in een latere fase te gebruiken bij de ontwikkeling van nieuwe producten, processen of diensten of om bestaande producten, processen of diensten opmerkelijk te verbeteren. Het is essentieel dat deze elementen in eerste instantie terug te vinden zijn in de omschreven projectdoelstellingen. Een project(deel) wordt als een onderzoeksproject beschouwd indien aan beide volgende voorwaarden is voldaan:

1. het project(deel) betekent een duidelijke of substantiële stap voorwaarts voor de onderneming op het vlak van kennis, inzichten en vaardigheden, en minstens een aanwijsbare (maar eventueel beperkte) vooruitgang t.o.v. de toegankelijke state-of-the-art in het domein of de sector waarin de onderneming actief is of de resultaten zal valoriseren.

én

2. het project(deel) gaat gepaard met belangrijke uitdagingen. Risico's die hierbij niet in rekening gebracht worden, zijn deze van commerciële aard, managementrisico's en onzekerheden over mankracht, timing en begroting.

Een onderzoeksproject heeft in principe een maximale duur van 3 jaar.

Projecten die zowel onderzoek als ontwikkeling bevatten, kunnen **ingediend** worden **als onderzoeksproject**.

OMSCHRIJVING VAN ONTWIKKELINGSPROJECTEN (25% BASISSTEUN)

Ontwikkelingsprojecten omvatten activiteiten van verwerven en gebruiken van bestaande (wetenschappelijke, technische, zakelijke en andere) kennis en vaardigheden met als doel te komen tot plannen, ontwerpen en prototypes van **nieuwe, gewijzigde of verbeterde producten, processen of diensten**. Ontwikkelingsprojecten omvatten dus in hoofdzaak aanvaardbare activiteiten van O&O (i.e. er dienen steeds voldoende uitdagingen te zijn), maar voldoen niet aan de definitie gehanteerd voor onderzoeksprojecten.

Voor bijkomende toelichting bij het niveau van de kennisstap en uitdaging verwijzen we naar onderstaande paragraaf '[Tot hoe ver in het traject kan er steun gegeven worden](#)' m.b.t. de TRL – niveaus.

Een ontwikkelingsproject heeft in principe een maximale duur van 2 jaar.

Haalbaarheidsstudies

Haalbaarheidsstudies zijn gericht op de voorbereiding van een belangrijk en ambitieus **steunbaar** innovatief vervolgtraject (onderzoeks-, ontwikkelings- en ICON-projecten van het agentschap, innovatieve investeringen, en ambitieuze innovatietrajecten buiten de steunkaders van het agentschap), zonder dat het toekennen van de haalbaarheidsstudie een garantie geeft op vervolgstun. Kleine onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten die gericht zijn op een korte termijn resultaat zijn dus zeker geen haalbaarheidsstudies.

De innovatie die met het innovatieve vervolgtraject beoogd wordt moet het potentieel hebben voor voldoende valorisatie in Vlaanderen. Deze valorisatie moet minstens kwalitatief uitgewerkt worden maar kan nog onzekerheden bevatten welke bij de aanvang van de haalbaarheidsstudie nog niet uitgeklaard zijn.

De studie moet minstens en voor een belangrijk deel de uitdagende technische en/of wetenschappelijke aspecten experimenteel onderzoeken, bijkomend kunnen ook andere onderwerpen aan bod komen zoals businessaspecten rond het beproeven van innovatieve business modellen, diensteninnovatie en de eventuele problematiek rond intellectuele eigendom. Het moet wel duidelijk aangetoond worden dat de haalbaarheidsstudie een kennissprong nastreeft die leidt tot verdere innovatieve activiteiten, en dat ze bijdraagt tot kennisopbouw die een betere inschatting toelaat van de risico's en opportuniteiten bij de afweging voor de opstart van de investering in een verder substantieel traject.

Projecten die louter ideeëngeneratie of een marktstudie of probleemoplossing op korte termijn nastreven, komen dus zeker niet in aanmerking. Het nagestreefde vervolgtraject moet voldoende ambitieus zijn.

Per studie wordt een maximale duur van 1 jaar opgelegd.

Een onderneming kan, als aanvrager of bedrijfspartner, steun ontvangen voor maximaal 1 haalbaarheidsstudie per jaar. Wanneer een onderneming behoort tot een groep verbonden ondernemingen, geldt deze beperking voor de hele groep.

Totale omvang van het steunpercentage

Het steunpercentage bestaat uit een [basissteunpercentage](#), eventueel verhoogd met volgende toeslagen (**cumuleerbaar**):

- een kleine onderneming (ko) krijgt 20% extra steun;
- een middelgrote onderneming (mo) krijgt 10% extra steun;
- een onderzoeks- of ontwikkelingsproject kan 10% extra steun krijgen als er binnen het project een daadwerkelijke samenwerking is tussen meerdere onafhankelijke gesteunde ondernemingen (uitbesteding aan onderaannemers valt hier niet onder, en deze toeslag kan evenmin toegekend worden voor haalbaarheidsstudies), waarbij:
  - Geen van de ondernemingen meer dan 70% van de kosten van het samenwerkingsproject voor haar rekening neemt én

- Ten minste één partner een kmo is of ten minste één partner (onderneming) uit een ander land van de Europese Unie komt (enkel in het kader van een officieel erkend Europees netwerk waaraan het Agentschap deelneemt).
- Om de toeslag te kunnen geven zal de in het project aanwezige samenwerking beoordeeld worden op de inhoudelijke kwaliteit én het betekenisvol karakter van de samenwerking.

Samenwerking tussen ondernemingen en onderzoeksorganisaties wordt niet vertaald in een samenwerkingstoelage. Goede samenwerking met onderzoeksorganisaties kan wel gehonoreerd worden bij de beoordeling van de criteria ‘additionaliteit’ en ‘potentieel om de doelstellingen te bereiken’ (nl. ‘expertise en middelen’ in de aanvraagtemplate).

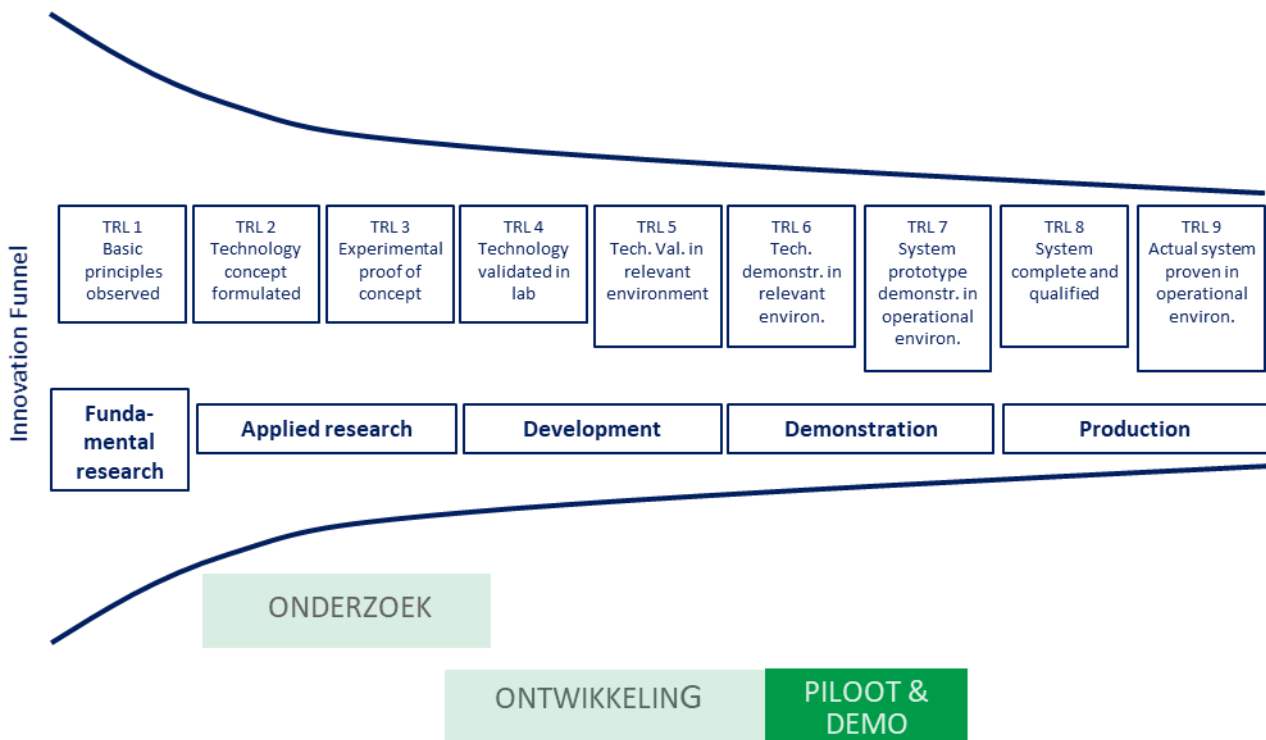
Het steunpercentage bedraagt dus minstens 25%. Het **maximale steunpercentage** wordt beperkt tot **50%** voor ontwikkelingsprojecten en haalbaarheidsstudies, en tot **60%** voor onderzoeksprojecten.

Samengevat levert dat onderstaand overzicht.

	Ontwikkelingsproject	Onderzoeksproject	Haalbaarheidsstudie
Basis steunpercentage	25%	25 tot 50% naargelang aandeel onderzoek	40%
Toeslag type onderneming	20% (ko); 10% (mo)	20% (ko); 10% (mo)	20% (ko); 10% (mo)
Toeslag samenwerking	10% bij samenwerking tussen onafhankelijke bedrijven	10% bij samenwerking tussen onafhankelijke bedrijven	geen
Totale steun	Max. 50% per bedrijfspartner	Max. 60% per bedrijfspartner	Max. 50% per bedrijfspartner

Tot hoe ver in het traject kan er steun gegeven worden?

In welke mate kunnen de latere fasen van de ontwikkelingsprojecten (demonstratoren, piloten, opschalingen) gesteund worden? Zoals in de figuur hieronder geïllustreerd betreft dit activiteiten die resultaten beogen op een Technology Readiness Level (TRL) 6 of 7 (zie bijlage 5 voor verdere toelichting over de TRL-niveaus).

- Na de intensieve opbouw van de benodigde kennis en inzichten is er vaak nog een kostelijke fase waarin de resultaten nog opgeschaald of in meer realistische omstandigheden aangetoond moeten worden om de laatste technische risico's uit te sluiten, vooraleer aan de commercialisatiefase kan begonnen worden. Het gaat typisch om demonstratoren, piloten en opschalingen. Hoewel de onzekerheden op dat moment al veel beperkter zijn, staan daar vaak grote kosten tegenover. Wanneer deze een geheel vormen met de kennisverwervende ontwikkelingsactiviteiten en daar naar terugkoppelen, en er nog voldoende risico's in vervat zitten komen deze in aanmerking voor steun in het kader van ontwikkelingsprojecten.
- De menskracht, daaraan verbonden indirecte en directe kosten en (**afschrijvingen** binnen het project van) materiële grote kosten gekoppeld aan een piloot/demo-installatie kunnen dus gesteund worden aan dezelfde voorwaarden als de overige ontwikkelingsactiviteiten.
- Ook eventuele kosten door inbreng van onderaannemers met oog op het uitvoeren van die latere fasen komen in aanmerking.
- Een verlengingsfase (TRL 6-7) kan deel uitmaken van een ruimer ontwikkelingsproject of kan als afzonderlijk ontwikkelingsproject aangevraagd worden. Ongeacht of zo een piloot- of demonstratorproject nu afzonderlijk of als deel van een groter geheel wordt aangevraagd, is **de totale steun voor het gedeelte van het project in de latere fasen TRL 6-7 is evenwel beperkt tot max. €1.000.000.**
- Voor een project dat (gedeeltelijk) gericht is op de latere fasen van het steuntraject (TRL 6-7) kan, mits motivering, de projectduur met 1 jaar verlengd worden.

In welke mate kunnen patiëntenstudies en klinische testen gesteund worden?

Klinische studies kunnen beschouwd worden als pilootprojecten (zoals vermeld in vorige paragraaf). Voor steunbaarheid gelden dus dezelfde regels: zowel beperking van het maximaal steunbare TRL niveau (TRL7;

voor klinische studies Fase 0 – Fase I – Fase IIa) als beperking tot een maximaal steunbedrag (inclusief eventuele steuntoeslagen) van 1 miljoen euro/project. Fase IIb studies kunnen gesteund worden als men kan aantonen dat er nog klinische proeven (1) moeten (2) starten na beëindiging van het gesteund project. Beide voorwaarden moeten voldaan zijn. Er wordt benadrukt dat geen steun gegeven kan worden aan de laatste fase van een klinische studie vóór EMA/FDA goedkeuring (fase III studies).

Projectbegroting

Aanvaardbare kosten in ontwikkelings- en onderzoeksprojecten en haalbaarheidsstudies en de manier waarop de begroting wordt opgebouwd worden in detail toegelicht in de [handleiding kostenmodel](#) op de website. In essentie omvat de begroting de personeelskosten van de bedrijfs- en onderzoekspartners (op basis van menskracht en reële loonkosten), de werkingskosten van de bedrijfs- en onderzoekspartners, externe prestaties en investeringen.

Voor de opgave van de kosten per partner maak je gebruik van [de excel template](#) die ook op de website te vinden is.

Omvang van de subsidie

De subsidie wordt berekend als een percentage van de aanvaarde projectbegroting. De opbouw van deze begroting en welke kosten aanvaardbaar zijn, wordt in detail uitgelegd in de handleiding over het kostenmodel op de [website](#).

Zoals [hierboven](#) vermeld, bestaat het steunpercentage uit een [basissteunpercentage](#), eventueel verhoogd met één of meer toeslagen.

Cumulatie met andere overheidssteun binnen hetzelfde project

Bij de berekening van de aanvaarde steun zal rekening gehouden worden met andere overheidssteun (zoals andere subsidies, fiscale steun met selectief karakter, ...) voor dezelfde kosten (i.e. dezelfde subsidieerbare basis kan maar één keer voor steun in aanmerking komen binnen het Agentschap). In geen geval kunnen de steunpercentages zoals bepaald door de Algemene Groepsvrijstellingsverordening overschreden worden.

Wanneer de begunstigde van de bedrijfsinnovatiesteun een Young Innovative Company (YIC)² is die gebruik maakt van de specifieke maatregel van gedeeltelijke vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor YICs³ en dus ook via deze weg staatssteun ontvangt, zal de bedrijfsinnovatiesteun voor het onderzoeks- of ontwikkelingsproject of voor de haalbaarheidsstudie aangepast worden om in overeenstemming te zijn met de maximale steunpercentages vermeld in hogergenoemde Algemene Groepsvrijstellingsverordening (verdere toelichting in [bijlage 1](#)).

---

² De definitie Young Innovative Company is van toepassing op vennootschappen die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- het gaat om een kleine vennootschap (KO);
- ze bestaat sinds minder dan 10 jaar;
- ze is niet opgericht in het kader van een concentratie, een herstructurering, een uitbreiding van een vroegere activiteit of een overname van dergelijke activiteiten;
- ze heeft uitgaven gedaan voor O&O die minstens 15% van de totale kosten van het voorgaand belastbaar tijdperk vertegenwoordigen.

³ Wetboek van de inkomstenbelastingen (WIB) artikel 275.3, §1, lid 3, 2°

Algemene aspecten van de behandeling van een projectaanvraag

Begeleiding en voorbespreking (optioneel)

Een aanvrager kan zich laten begeleiden bij het voorbereiden van de aanvraag. De bedrijfsadviseurs van het VLAIO hebben als specifieke opdracht in het bijzonder kmo's te helpen en gespecialiseerde begeleiding aan te bieden. Je kan steeds bij hen terecht voor een vrijblijvende voorbespreking m.b.t. ontwikkelingsprojecten en haalbaarheidsstudies

(<https://www.vlaio.be/nl/informatie-begeleiding-advies/groei-professionalisering/advies-en-ondersteuning-op-maat-van-jouw>).

Ondernemingen die reeds vertrouwd zijn met de werking van het agentschap, kunnen ook rechtstreeks contact opnemen via bedrijfsinnovatiesteun@vlaio.be. Indien gewenst kan een voorbespreking voor onderzoeksprojecten aangevraagd worden met één van onze adviseurs.

Indienen van een aanvraag

De aanvraag mag in het Nederlands of het Engels opgesteld worden. Aanvragen kunnen elke dag van het jaar ingediend worden.

We bevelen aan om tijdens het uitwerken van het project de [selectiecriteria](#) voor ontwikkelings- of onderzoeksprojecten en haalbaarheidsstudies te consulteren.

Binnen 2 werkdagen na ontvangst, wordt een ontvangstmelding gestuurd.

Ontvankelijkheid

In een eerste controle wordt nagegaan of de aanvraag voldoet aan de volgende criteria. Deze criteria dienen echter gedurende de volledige duur van de evaluatie voldaan te zijn:

- De aanvrager is (i) een onderneming (of er is minstens een duidelijke aanzet tot een onderneming), met operationele activiteiten in het Vlaams Gewest of (ii) een non-profit of publiekrechtelijke organisatie met rechtspersoonlijkheid en met operationele activiteiten in het Vlaamse Gewest (of minstens een duidelijke aanzet daartoe) en die economische activiteiten uitoefent
- De verklaringen van de bedrijfs- en onderzoekspartners zijn correct ondertekend.
- De informatie gevraagd in het aanvraagformulier is aanwezig.
- De regels zoals geformuleerd in de toelichting bij de aanvraag zijn gerespecteerd, in het bijzonder inzake de taal en de omvang van de aanvraag.
  - Regels betreffende [startdatum](#) en [minimaal/maximaal steunvolume](#);
  - de projectaanvraag bevat voldoende informatie om de evaluatie op te starten. Dit is incl. onderbouwde business case.
  - maximaal aantal pagina's voor ontwikkelingsprojecten:
    - voor een projectvoorstel met gevraagde steun <= 500.000 euro is 30 blzn. + 5 extra blzn. per [bijkomende](#) bedrijfspartner (onderaannemers tellen niet mee);
    - voor een projectvoorstel met een gevraagde steun > 500.000 euro is het maximum 40 blzn. + 5 extra blzn. per [bijkomende](#) bedrijfspartner (onderaannemers tellen niet mee);
  - maximaal aantal pagina's voor onderzoeksprojecten:

- maximum projectduur van 24 maanden (tenzij grondige argumentatie)
- geen militair gebruik (tenzij het voldoet aan de uitzonderingsvoorwaarden voor militair gebruik of dual use)
- de aanvraag is opgesteld in het Nederlands *of* in het Engels
- vereiste bijlagen waaronder kostenmodel/offertes/financiële informatie zijn aanwezig
- Aanvrager mag geen '[Onderneming In Moeilijkheden \(OIM\)](#)' zijn op het moment van beslissing van het project.⁴ Kmo jonger dan 3 jaar wordt niet als OIM beschouwd, ko tussen 3 en 5 jaar oud kan gebruik maken van starterssteun. Bij multi-partner is enkel de betreffende partner onontvankelijk.

Bij de indiening van de O&O Haalbaarheidsstudie wordt bovenstaande ontvankelijkheidscontrole ook uitgevoerd en worden volgende regels aangescherpt of toegevoegd:

- In het aanvraagdocument vragen we de berekening van het Netto Bedrijfskapitaal (NBK) om de cofinancieringscapaciteit (aandeel van het project op eigen kosten) te garanderen. Verdere toelichting bij deze berekening vindt u in de aanvraagtemplate voor O&O Haalbaarheidsstudies. Om de berekening te staven vragen we de laatste resultatenrekening en balans.
  - Indien uit de berekening van het NBK blijkt dat het bedrag ontoereikend is kan de cofinanciering bijkomend worden gestaafd met vreemd vermogen op lange termijn en kapitaal. Waarbij de gerelateerde overeenkomsten en/of aktes bijkomend opvragen.
- De aanvrager is geen '[Onderneming In Moeilijkheden \(OIM\)](#)' op het moment van de indiening.
- Het maximaal aantal pagina's wordt verder beperkt tot 10 bladzijden + 2 bladzijden per extra bedrijfspartner.

Een aanvraag die niet voldoet aan deze criteria of onvoldoende informatie bevat om de behandeling te starten, zal onontvankelijk verklaard worden. Dit betekent dat het dossier in die vorm niet verder zal worden behandeld. De aanvrager wordt hiervan zo snel mogelijk op de hoogte gebracht. De aanvrager heeft dan de keuze om indien gewenst op een later tijdstip een nieuwe aanvraag in te dienen.

Maximaal steunvolume

Per onderzoeks- en ontwikkelingsproject bedraagt de maximale steun 3 miljoen euro. Als ondergrens geldt €25k steun voor ontwikkelingsprojecten en haalbaarheidsstudies en €100k voor onderzoeksprojecten.

Voor deelprojecten in de latere fasen van het ontwikkelingstraject (met resultaten op niveau TRL 6-7: zie bijlage 3) wordt de maximale steun beperkt tot 1.000.000 euro.

Per haalbaarheidsstudie bedraagt de maximale steun per bedrijfspartner 50.000 euro. Kleinere studies zijn eveneens mogelijk, maar het budget moet minstens 25.000 euro per bedrijfspartner bedragen. Indien de haalbaarheidsstudie uitgevoerd wordt door meerdere partners (in consortium of in clustercontext) bedraagt

---

⁴ Een bedrijfspartner kan dus eventueel wel een onderneming in moeilijkheden zijn op het moment van voorwaardelijke steuntoekenning. Er dient wel voldoende perspectief te zijn dat de situatie geredemeerd wordt.

de steun maximaal 500.000 euro per studie (waarbij de grens van een maximale steun per bedrijfspartner behouden blijft).

Een onderneming kan, als aanvrager of bedrijfspartner, steun ontvangen voor maximaal 1 haalbaarheidsstudie per jaar. Wanneer een onderneming behoort tot een groep verbonden ondernemingen, geldt deze beperking voor de hele groep.

Een onderneming kan maximaal 8 miljoen euro bedrijfsinnovatiesteun per (kalender)jaar toegekend krijgen. Dit betreft de steun voor een onderneming als gevolg van zijn interne kosten, uitbestedingen en aandeel in de kosten van onderzoekspartners (max. inzet van 30 VTE's/jaar). Bovenop de 8 miljoen euro kan een onderneming jaarlijks nog 4 miljoen extra steun krijgen, op voorwaarde dat het gaat om projecten in samenwerking met kmo's of in een (internationaal) samenwerkingsverband.

Startdatum

De startdatum is **ten vroegste de 1^e dag van de maand volgend op de indiening.**

Indien een project met een opschortende voorwaarde beslist wordt, kan de startdatum ten vroegste de eerste dag van de maand zijn volgend op de maand waarin de voorwaarde voldaan werd. Uiteraard heeft de betrokken bedrijfspartner die de opschortende voorwaarde opgelegd kreeg niet onbegrensd de tijd om die te vervullen. In de praktijk verwacht VLAIO dat zo een voorwaarde binnen een 4-tal maand na de beslissing ingevuld wordt. Bij Europese samenwerkingsprojecten kan de startdatum verschuiven afhankelijk van de modaliteiten van de Europese oproep.

Evaluatieprocedure

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen duidt voor elk project een projectadviseur en een financieel adviseur aan die de aanvraag behandelen.

Voor ontwikkelingsprojecten met een steunbedrag lager dan 500 KEUR en haalbaarheidsstudies wordt gewerkt met een minimaal basisproces, waarin de interactie tussen de aanvrager en het agentschap (projectadviseur) centraal staat. Indien relevant, bijvoorbeeld bij complexe projecten, belangrijke vragen bij steunwaardigheid, weinig kwalitatieve aangeleverde informatie, ... en om de aanvrager(s) maximale kansen te geven kan dit basisproces uitgebreid worden. Dat kan via het gericht en flexibel (mondeling/schriftelijk) inzetten van externe experts, het opvragen van extra informatie op papier, ...

Ontwikkelingsprojecten met een steunbedrag hoger dan 500 KEUR en Onderzoeksprojecten worden in een eerste fase grondig met de aanvragers besproken. Dit gesprek kan gepaard gaan met een bezoek aan de onderneming. Indien nodig zal tijdens dit gesprek bijkomende mondelinge en eventueel schriftelijke informatie gevraagd worden. Vervolgens heeft de aanvrager maximum 12 werkdagen de tijd om de bijkomende informatie en/of de herwerkte aanvraag te bezorgen. Indien dit niet gebeurt, kan er beslist worden om verder te gaan met de evaluatieprocedure binnen de voorziene termijn, op basis van de beschikbare informatie in de oorspronkelijke projectaanvraag. De (aangepaste) projectaanvraag wordt in een tweede fase beoordeeld met advies van externe deskundigen.

Deskundigen zijn strikt gebonden aan geheimhouding met betrekking tot de verstrekte informatie. Bij de keuze van de externe deskundigen wordt er over gewaakt om geen potentiële concurrenten of

belanghebbenden in te schakelen. De aanvragers kunnen ook een beperkte en nominatieve lijst van te mijden deskundigen opgeven (maximum 15 personen, ondernemingen of onderzoeksgroepen – geen volledige onderzoeksorganisaties). De namen van de deskundigen worden niet aan de aanvrager kenbaar gemaakt. In het geval de aanvrager zijn projectvoorstel mondeling komt toelichten, spreekt het voor zich dat de deskundigen worden voorgesteld op het moment van de vergadering (maar niet eerder).

Op basis van alle beschikbare informatie (incl. advies van externe deskundigen), wordt een verslag opgesteld op basis waarvan de beslissing wordt genomen. Het volledige verslag wordt samen met de beslissing aan de aanvragers toegestuurd.

De toegekende steun kan ook afhankelijk gemaakt worden van het vervullen van specifieke voorwaarden bij de start of tijdens de uitvoering van het project. Deze voorwaarden kunnen van organisatorische, inhoudelijke of financiële aard zijn.

Projecten worden steeds geëvalueerd volgens de criteria van het kanaal waarin het project werd ingediend. In het geval een projectaanvraag ingediend werd als (gemengd) onderzoeksproject of haalbaarheidsstudie wordt het geëvalueerd volgens de daarvoor geldende criteria. Indien na evaluatie het project blijkt te voldoen, maar echter als een integraal ontwikkelingsproject te beschouwen is, kan er beslist worden ontwikkelingssteun toe te kennen zonder dat er een nieuwe projectaanvraag dient ingediend te worden. In dat geval gelden logischerwijze de voor ontwikkelingsprojecten geldende modaliteiten (25% basissteun etc.).

Toelichting toegevoegde waarde voor Vlaanderen

Het geld van de Vlaamse overheid dat geïnvesteerd wordt in ondernemingen voor hun O&O-inspanningen moet voldoende return opbrengen voor de Vlaamse maatschappij (de Vlaamse belastingbetaler die *in fine* het project cofinanciert). Een project mag uiteraard een positieve return hebben voor regio's buiten Vlaanderen, maar bij de beoordeling van de aanvraag kijken we in de eerste plaats naar de return voor Vlaanderen. Om dit te beoordelen hanteert het agentschap -vanaf januari 2021- een verruimde valorisatie aanpak waarbij zowel rekening wordt gehouden met een economische als maatschappelijke impact. We verwachten een minimale hefboom van 10, i.e. de totaal gekwantificeerde economische en maatschappelijke impact moet minstens 10 keer zo groot zijn als de toegekende subsidie. Deze impact wordt bekeken over de eerste 5 jaar na het einde van het project. In specifieke gevallen kan beargumenteerd worden om de periode van 5 jaar uit te breiden naar een horizon van 10 jaar. Dit zal sterk gelinkt zijn aan het type innovatie en dient voldoende onderbouwd te worden.

Een onderzoeks- of ontwikkelingsproject moet steeds een economische activiteit omvatten met een overtuigende en onderbouwde business case die cijfermatig moet weergegeven worden. Deze economische activiteit moet resulteren in een economische en/of maatschappelijke impact, waarbij een hefboom van 10 moet worden behaald (zie ook hoger).

Ook een haalbaarheidsstudie moet steeds de economische activiteit in het beoogde vervolgetraject beschrijven aan de hand van een kwalitatief uitgewerkte en onderbouwde business case. Het marktpotentieel moet geschetst worden, en dient het ambitieus karakter van het vervolgetraject duidelijk te maken, maar mag nog wat onzekerheden bevatten welke bij het begin van de haalbaarheidsstudie nog niet uitgeklaard zijn. Het aantonen van de hefboom 10 is voor haalbaarheidsstudies niet vereist.

We onderscheiden vier verschillende scenario's om de hefboom van 10 te behalen:

1) Het Project heeft enkel economische impact.

Onderbouw de economische impact cijfermatig (zie verder)

2) Het project heeft economische én maatschappelijke impact, maar behaalt een hefboom van 10 met de economische impact.

Onderbouw de economische impact cijfermatig en geef een kwalitatieve beschrijving van de maatschappelijke impact.

3) Het project heeft economische én maatschappelijke impact, en vereist beiden voor het behalen van een hefboom 10.

Geef een cijfermatige onderbouwing van zowel de economische als de maatschappelijk impact. Belangrijk hierbij is dat de impact op maatschappelijk vlak gemonetariseerd wordt (zie verder) en dat de som van de economische en de maatschappelijke impact minstens tot een hefboom van 10 leidt.

4) Het project heeft enkel maatschappelijke impact.

Geef een cijfermatige onderbouwing van de maatschappelijke impact. Belangrijk hierbij is dat de impact op maatschappelijk vlak gemonetariseerd wordt (zie verder) en dat er minstens een hefboom van 10 behaald wordt.

Berekenen van de economische impact

Om discussies over de economische waardecreatie in Vlaanderen te structureren, baseert het Agentschap zich voor het bepalen van de economische waarde op 2 indicatoren: namelijk **personeelskosten** (in ruime zin) en **(afschrijvingen op) investeringskosten** voor activiteiten waarbij de projectresultaten worden aangewend.

Personeelskosten gelinkt aan behoud van tewerkstelling worden minder gewaardeerd, i.e. voor het berekenen van de waardecreatie kan maximaal 50% van de kosten gelinkt aan personeelsbehoud in aanmerking komen.

Om in aanmerking te komen voor het berekenen van de economische waardecreatie dienen investeringskosten gelinkt te zijn aan investeringen die na afloop van het project worden uitgevoerd.

De periode waarbinnen deze investeringskosten aanvaard worden om de economische waarde te berekenen is standaard 5 jaar na afloop van het project.

Er wordt een **onderbouwde raming** van het potentieel aan toegevoegde waarde gevraagd aan de hand van geloofwaardige scenario's. Volgende bijkomende punten kunnen ook in rekening worden gebracht:

- Effecten bij onderaannemers of toeleveranciers in Vlaanderen, waarmee een langdurige samenwerking bestaat;
- Verdere R&D investeringen (incl. tewerkstelling in R&D) naar aanleiding van het project of herinvesteringen van inkomsten bekomen o.b.v. projectresultaten, zolang de investering en/of tewerkstelling in Vlaanderen gebeurt.

Belangrijk hierbij is dat de aangenomen hypothesen voldoende onderbouwd worden. Verder wordt het risico mee in beschouwing genomen (bv. projecten met erg hoog potentieel, maar lage slaagkans).

Een heldere aanpak om dit te onderbouwen is een tabel, waarbij vertrokken wordt van de markt en op basis van de levenscyclus van het product/proces/dienst een omzet en toegevoegde waarde wordt berekend. Daaruit kan dan afgeleid worden wat dat betekent aan bezoldigingen en/of investeringen in Vlaanderen. Voor een bestaande onderneming binnen een min of meer bekende business, moet maximaal gebruik gemaakt worden van de publiek beschikbare gegevens of historische cijfers in de onderneming (bv. verhouding tussen omzet en tewerkstelling) en moet, wanneer daar van afgeweken wordt, dit duidelijk gemotiveerd zijn.

Berekenen van de maatschappelijke impact

Naast de hierboven vermelde economische waarde creatie, kunnen de projectresultaten ook een maatschappelijke waarde creëren. Domeinen waar een dergelijke impact kan verwacht worden, zijn bijvoorbeeld (niet limiterend):

- Milieu
- Klimaat
- Energie
- Gezondheid
- Onderwijs
- Mobiliteit
- Voeding
- Andere

Gevraagd wordt om -indien je project een maatschappelijke impact heeft- één van bovenstaande domeinen aan te duiden in de template en **steeds een kwalitatieve evaluatie van de maatschappelijke waardecreatie** van het project te geven.

Indien de maatschappelijke impact ook in de berekening van de hefboom wordt meegenomen, wordt gevraagd om de maatschappelijke waardecreatie ook te kwantificeren (monetariseren). Hierbij kan gebruik gemaakt worden van bestaande tools (i.e. impact wizard, social impact calculator, etc. ...), maar een cijfermatige onderbouwing op basis van onderbouwde gepubliceerde cijfers kan ook gehanteerd worden.

Het blijft belangrijk dat de gemonetariseerde som van de volledige toegevoegde waarde van het project (economische en maatschappelijk) gedurende de valorisatieperiode in Vlaanderen gerealiseerd, minstens 10-maal de netto-subsidie (zie ook verder) bedraagt.

Algemene afspraken omtrent impact evaluatie

Algemeen geldt dat de valorisatieperiode moet overeenstemmen met de normale levenscyclus van de resultaten. Standaard wordt uitgegaan van een valorisatie van 5 jaar (startend bij het einde van het gesteunde project). Als er duidelijke redenen zijn om de business case over een langere periode in aanmerking te nemen, kan dat in rekening worden gebracht (max. 10 jaar). De toegevoegde waarde gerealiseerd tijdens het gesubsidieerde project zelf komt niet in aanmerking.

Indien een project door meerdere bedrijfspartners wordt ingediend, wordt het valorisatiepotentieel op projectniveau bekeken. Elke bedrijfspartner dient een onderbouwde businesscase en valorisatieverhaal te hebben, maar de totale toegevoegde waarde (i.e. het behalen van hefboom 10 door economische en/of maatschappelijke impact) wordt steeds op projectniveau beoordeeld.

Voor de berekening van de hefboom 10 wordt uitgegaan van de netto-subsidie die de onderneming ontvangt. Hiermee wordt bedoeld dat bij samenwerking met een Vlaamse onderzoeksorganisatie (waarbij de onderzoeksorganisatie partner is in het project, en geen onderaannemer), de steun berekend op de kosten voor de Vlaamse onderzoekspartner niet mee in rekening wordt genomen bij het berekenen van de hefboom.

Indien meerdere gesteunde projecten worden uitgevoerd door dezelfde partner waarvoor de resultaten samen aanleiding geven tot toegevoegde waarde, dan zal bij elke opeenvolgende beslissing telkens de totaliteit van de steun worden vergeleken met de totaliteit van de toegevoegde waarde in Vlaanderen (cumulatie).

Indien de valorisatie niet behaald kan worden omwille van een mislukking, waarbij kan aangetoond worden dat alle nodige inspanningen werden geleverd om te slagen, zal de ontvangen steun voor dat project niet mee in rekening gebracht worden bij de beoordeling van de cumulatieve waardecreatie door het bedrijf.

De valorisatie is een belangrijk aspect van het project. De aanvrager dient dan ook belangrijke wijzigingen in de vooruitzichten of realisatie te melden in de verslagen, ook tijdens de valorisatieperiode.

Beoordelings- en selectiecriteria

Steunaanvragen worden geëvalueerd als concrete **projecten binnen hun specifieke bedrijfscontext**. Er wordt vertrokken vanuit het feit dat ondernemingen economische en/of maatschappelijke waarde creëren. Daarom wordt er een vraaggedreven aanpak gehanteerd, waarbij projecten bottom-up -op initiatief van de ondernemingen- ontstaan. Er wordt verder vooropgesteld dat de grootste impact kan worden bereikt door ondernemingen te steunen die via innovatie een **transformatie** (een transitie, een doorbraak, een diversificatie, een modernisering) willen maken en alzo een duurzame concurrentiële positie willen opbouwen en hun **competitiviteit** willen verhogen. Daarbij komen ook aspecten als **innovativiteit** (nieuwe oplossingen) en **uitdagingen** (risico's) naar voren. De evaluatie gebeurt op basis van een **globale appreciatie** van de bijdrage van het project tot het transformatieproces van de onderneming en de impact op de onderneming zelf en op de Vlaamse economie.

Bij de beslissing over steun aan een project wordt rekening gehouden met:

- de **additionaliteit** van de steun,
- de **potentiële impact**: zowel voor de onderneming als voor Vlaanderen,
- de **kwaliteit** van het projectvoorstel,
- de **kennisprong** voor de onderneming,
- de **risico's en uitdagingen** van de beoogde innovatie.

Het is belangrijk dat de informatie in het aanvraagdocument toelaat een goed oordeel te vellen over de verschillende aspecten. Naast bovenstaande aspecten wordt ook een algemene **bedrijfseconomische en financiële analyse** uitgevoerd. Hierbij wordt bekeken of de bedrijfspartners beschikken over een voldoende financiële draagkracht, of ze voldoen aan overige overheids- en vergunningsverplichtingen en of de

bedrijfspartners vorige projecten correct uitvoerden, o.m. inzake informatieverstrekking, inhoudelijke en financiële verplichtingen en verslaggeving.

De hierboven beschreven dimensies worden vertaald in 5 evaluatie criteria:

I. Additionaliteit van de steun	☐ NIET STEUNBAAR ☐ STEUNBAAR
II. Impact	☐ NIET STEUNBAAR ☐ STEUNBAAR
III. Potentieel om impact te bereiken	☐ NIET STEUNBAAR ☐ STEUNBAAR
IV. Doelstellingen	☐ NIET STEUNBAAR ☐ STEUNBAAR
V. Potentieel om doelstellingen te bereiken	☐ NIET STEUNBAAR ☐ STEUNBAAR

De beoordeling gebeurt op basis van een globale appreciatie. Dit betekent dat op elk hoofdcriterium een appreciatie gegeven wordt waarbij 'indicaties voor' en 'indicaties tegen' tegen elkaar worden afgewogen. Hierbij is het logisch dat elk hoofdcriterium in de afweging op zich voldoende moet scoren om het project voor steun in aanmerking te nemen: voor alle projecten binnen de ontwikkelings- en onderzoeksprogramma's en het programma voor haalbaarheidsstudies geldt dat steuntoekenning enkel mogelijk is mits een aanvraag de score '**steunbaar**' behaalt **op alle criteria**. Bij één of meer 'niet steunbare' scores komt het project niet langer in aanmerking voor steun, ongeacht de waardering op de andere criteria.

Als meerdere ondernemingen aan een project participeren, kunnen de appreciaties een gemiddelde zijn van de appreciaties voor de individuele ondernemingen, desnoods rekening houdend met hun relatief belang.

De selectiecriteria voor ontwikkelings- en onderzoeksprojecten worden verder toegelicht in [bijlage 2](#) resp. [bijlage 3](#), en voor haalbaarheidsstudies in [bijlage 4](#).

Financiële draagkracht

Naast de hierboven beschreven selectiecriteria is het belangrijk dat de aanvragers voldoende financiële draagkracht bezitten voor de uitvoering en valorisatie van het project. De partners moeten minstens in staat zijn om het project uit te voeren. Dat betekent dat ze over de financiële draagkracht moeten beschikken om de onderneming tijdens de projectperiode normaal te laten functioneren en tegelijk het eigen aandeel in de kosten te dragen. Daarom wordt bij de toekenning van steun bekeken of hieromtrent geen tegenindicaties zijn. Deze analyse heeft drie mogelijke uitkomsten:

- er zijn geen tegenindicaties m.b.t. de financiële draagkracht van de onderneming.
- de onderneming is duidelijk niet in staat om dit project te dragen.
- er worden specifieke **financiële voorwaarden** opgelegd met betrekking tot de beschikbare financiële middelen, zoals een kapitaalverhoging of een herschikking van schulden; de subsidie en de voorschotten zullen dan enkel betaald worden als aan die voorwaarden wordt voldaan.

Voor bestaande ondernemingen met voldoende historiek gebeurt de financiële analyse in eerste plaats op basis van de gegevens in de neergelegde jaarrekeningen en de data beschikbaar via Graydon. Dit kan evenwel aangevuld worden met alle informatie die het Agentschap nodig acht, zoals een actueel kasstroomplan in het geval van een cash burner.

Voor startende ondernemingen of in het geval dat er een sterke afwijking is t.o.v. de lopende bedrijfsvoering, zal de analyse gebeuren op basis van een globaal businessplan, met de nodige aandacht voor de financiële planning daarbinnen.

Verder moeten de partners over de nodige vergunningen beschikken om de activiteiten tijdens het project te kunnen uitvoeren. In het algemeen zal hiervoor worden uitgegaan van de verklaringen van de aanvragers, maar in specifieke gevallen kunnen ook voorwaarden worden opgelegd.

Georganiseerd beroep

De bedrijfspartners kunnen via georganiseerd beroep ageren tegen een beslissing behalve bij een herziening van de subsidie op grond van formele vaststellingen zoals o.m. het niet tijdig indienen van verslaggeving of het niet tijdig doorstorten van betalingen van een onderzoekspartner. Het beroep moet schriftelijk ingediend worden binnen een termijn van 30 werkdagen na de betekening van de beslissing en gebaseerd zijn op duidelijke en verifieerbare elementen. Dit zijn ofwel concrete elementen die volgens de aanvragers niet correct werden geapprecieerd, ofwel relevante aanvullende informatie die het agentschap niet tijdig kon bereiken of die belangrijke bijstellingen betreft die tegemoetkomen aan de bij de beslissingname gegeven bemerkingen. Vanzelfsprekend moeten de aangebrachte elementen voldoende belangrijk zijn, en geen nieuw verworven inzichten uit het lopende project omvatten, om de genomen beslissing te kunnen wijzigen.

Bij een aantekening van beroep moet de projectdoelstelling ongewijzigd blijven. Indien de bedrijfspartners van oordeel zijn dat men met een gewijzigde projectdoelstelling wel tot een steunbaar project zou komen, dan kunnen zij daarvoor niet van een vraag tot herziening gebruik maken maar moeten ze een nieuwe projectaanvraag (met nieuwe startdatum) indienen.

Klacht

Indien een aanvrager ontevreden is over de wijze van behandelen door VLAIO kan die te allen tijde schriftelijk, mondeling of elektronisch klacht indienen. Deze klachten worden binnen de 45 dagen na ontvangst behandeld.

Klachten over een negatieve beoordeling van een aanvraag kunnen slechts ingediend worden nadat een vraag tot herziening van de beslissing werd ingediend en behandeld.

Geheimhouding

De personeelsleden van VLAIO (en ook alle andere personen die kennis krijgen van een steunaanvraag of opvolging ervan), zijn -voor de gegevens van of over ondernemingen, instellingen of personen over vindingen, innovaties of onderzoeksresultaten, en ook voor de geformuleerde adviezen- ertoe gehouden om ze:

1. strikt vertrouwelijk te behandelen;
2. alleen mee te delen of te laten meedelen aan derden als dat in het rechtstreeks belang is van de onderneming, de organisatie, de instelling of de persoon die de steunaanvraag doet, of als dat een functioneel onderdeel is van de behandeling van de aanvraag, of van een lopend dossier bij Agentschap Innoveren & Ondernemen;
3. nooit in eigen voordeel of met het oog op een persoonlijk voordeel te gebruiken of te verspreiden.

Deze verplichtingen blijven gelden, ook na het einde van de tewerkstelling bij de Vlaamse overheid of na de aanstelling als lid van het beslissingscomité bij het Fonds voor Innoveren en Ondernemen of als externe deskundige, of na het einde van de uitoefening van elke andere opdracht op verzoek van het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

Bovenstaande principes zijn decretaal geregeld.

Voor personeel tewerkgesteld door het Agentschap Innoveren & Ondernemen gelden verder het personeelsstatuut en de individuele arbeidsovereenkomsten van het personeel. Externe deskundigen ondertekenen voor elk individueel projectvoorstel dat zij behandelen een aparte confidentialiteits-overeenkomst.

Rechten en plichten verbonden aan subsidietoekenning

Alle informatie en afspraken omtrent uitvoering en opvolging van gesteunde projecten kan worden nagelezen in het **'toelichtingsdocument: uitvoering en opvolging'**, terug te vinden op onze website. Hieronder worden enkele basisprincipes kort toegelicht.

Overeenkomst (middelenverbintenis)

De subsidieovereenkomst tussen het Fonds voor Innoveren en Ondernemen en de bedrijfspartners als begunstigde, bestaat uit de Algemene Voorwaarden Innovatiesteun, de Beslissing tot Subsidietoekenning met inbegrip van de daarin vermelde Referentiedocumenten en alle Bijlagen, evenals de later door het Fonds voor Innoveren en Ondernemen schriftelijk bevestigde wijzigingen aan de subsidieovereenkomst.

De Algemene Voorwaarden Innovatiesteun, die de aanvrager aanvaardt bij indiening van zijn steunaanvraag, zijn gepubliceerd op de [website](#). Essentiële elementen van de overeenkomst zijn de begroting, het steunbedrag, de projectdoelstellingen en eventueel bijzondere voorwaarden die opgelegd kunnen worden in het kader van een project.

De hoofdverbintenissen in de subsidieovereenkomst hebben het karakter van een middelenverbintenis. De bedrijfspartners als begunstigde zeggen hierbij toe om de nodige inspanningen te doen om via onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten de beschreven projectdoelstellingen te bereiken. De begunstigde zet daarvoor de middelen in zoals aanvaard bij de beslissing. Daarnaast verbindt de begunstigde er zich ook toe om de resultaten toe te passen (valoriseren), met het oog op het realiseren van een maximale Toegevoegde Waarde in Vlaanderen.

Samenwerkingsovereenkomst

Als meerdere bedrijfspartners in het project samenwerken of als er onderzoekspartners zijn, is een onderlinge samenwerkingsovereenkomst nodig. De samenwerkingsovereenkomst dient te worden opgesteld in uitvoering van de overeenkomst met het Fonds voor Innoveren en Ondernemen en mag er op geen enkel moment mee in tegenspraak zijn.

De samenwerkingsovereenkomst dient minstens de volgende zaken te regelen⁵:

- aanduiding van de coördinator;
- modaliteiten zoals te leveren diensten of producten, kostenberekeningen, betalingsmodaliteiten enz.;

---

⁵ Zie hiervoor ook art. 4.3 Algemene Voorwaarden Innovatiesteun. Verdere nuttige informatie in verband met de opstelling van een samenwerkingsovereenkomst tussen bedrijfspartners en onderzoekspartner is te vinden in de VLAIO-publicatie Ons patent boekje, hoofdstuk 5 en de bijlagen bij dit hoofdstuk 5, zie: <https://www.vlaio.be/nl/publicaties/ons-patent-boekje-hoofdstuk-5>.

- afspraken omtrent intellectuele eigendom (eigendoms- en gebruiksrechten, wijze van bescherming, exploitatiestrategie,...);
- procedure bij eventuele onderlinge geschillen.

Ingeval van samenwerking met onderzoeksorganisaties dient de samenwerkingsovereenkomst in overeenstemming te zijn met de hierop toepasselijke regelgeving, in het bijzonder de staatssteunregelgeving. Een en ander is de verantwoordelijkheid van de samenwerkingspartners zelf.

In het bijzonder als de afspraken tussen partners een essentiële rol spelen bij de beoordeling van de toepassingsmogelijkheden, zal het Agentschap Innoveren & Ondernemen, optredend voor het Fonds voor Innoveren en Ondernemen, tijdens de behandeling van de aanvraag inzage vragen in de onderlinge overeenkomsten. Behalve bij gemotiveerde uitzonderingen dient de ondertekende samenwerkingsovereenkomst aan het Agentschap Innoveren & Ondernemen te worden ingestuurd binnen de 4 maanden na de verzending van de beslissing van subsidietoekenning door het Fonds voor Innoveren en Ondernemen aan de bedrijfspartner(s) als begunstigde.

Uitbetaling van de subsidie

De uitbetaling van de subsidie gebeurt standaard in jaarlijkse voorschotten. In sommige gevallen kunnen er bijzondere voorwaarden opgelegd worden met een bepaalde timing, bijvoorbeeld een aanwerving na 6 maanden. Indien die bijzondere voorwaarden niet samenvallen met de jaarlijkse verslaggeving, kan VLAIO afwijken van de jaarlijkse voorschotten en werken met meer (en dus kleinere) voorschotten die gekoppeld worden aan de bijzondere voorwaarden.

Ongeacht het aantal betalingen, wordt het eerste voorschot betaald nadat de opstart van het project door de aanvrager online is bevestigd en eventuele bijzondere voorwaarden bij de start voldaan zijn. Bij de afsluiting van het project wordt op basis van de aanvaarde kosten het definitieve steunbedrag bepaald. Rekening houdend met de som van de reeds uitbetaalde voorschotten, wordt de eindschijf bepaald. Indien het definitieve steunbedrag kleiner is dan de som van de reeds uitbetaalde voorschotten, wordt het verschil teruggevorderd.

De bedrijfspartners worden rechtstreeks en individueel uitbetaald. Vermits onderzoekspartners geen rechtstreekse begunstigden zijn, betalen de bedrijfspartners hun totale factuur. Die kost maakt deel uit van de aanvaardbare kosten van de ondernemingen, waarop subsidie wordt ontvangen.

Het Fonds voor Innoveren en Ondernemen kan onder bepaalde voorwaarden de uitbetaling van de steun opschorten en kan zelfs de steun herzien en terugvorderen indien niet voldaan wordt aan de voorwaarden en de bepalingen in de overeenkomst. Nadere details hieromtrent vindt u terug in de Algemene Voorwaarden Innovatiesteun, op de website bij de documenten onderaan de pagina rond [vervolg en opvolging](#).

Verslaggeving

De verslaggeving over het project bestaat standaard uit korte opvolgingsfiches bij elke betalingsschijf en een verslag bij het einde van de projectuitvoering. Daarnaast kunnen specifieke verslagen of bewijsstukken worden gevraagd bij tussentijdse evaluaties of ter invulling van bijzondere voorwaarden. Tot slot wordt bij het einde van het project afgesproken welke informatie nog zal moeten geleverd worden tijdens de valorisatieperiode.

Bij onvoorziene en belangrijke wijzigingen tijdens de uitvoering moet een dringende melding worden gedaan.

Bijlage 1: Young Innovative Company (YIC) maatregel

Het al dan niet gebruik maken van de YIC maatregel (gedeeltelijke vrijstelling van bedrijfsvoorheffing op de loonkosten van wetenschappelijk personeel tewerkgesteld door een YIC) kan mogelijk impact hebben op de omvang van de toegekende bedrijfsinnovatiesteun. Het is dus van belang om na te gaan of er een alternatieve maatregel van bedrijfsvoorheffingskorting bestaat, die niet in rekening moet worden gebracht en dus ook niet moet worden meegerekend in de samengestelde overheidssteun in functie van de maximaal toegelaten steunpercentages.

In welke mate kan bedrijfsinnovatiesteun, in het bijzonder steun voor personeelskosten, gecombineerd worden met de vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing op de lonen van kenniswerkers?

Er bestaan 3 types van bedrijfsvoorheffingskorting op de lonen van kenniswerkers. We sommen ze hierna op en vermelden op welk type kenniswerkers ze van toepassing zijn.

Types van bedrijfsvoorheffingskorting	Voorwaarden m.b.t. de personeelsleden die in aanmerking komen voor de bedrijfsheffingskorting
Personeel tewerkgesteld op O&O-project/programma en vervulling van diplomaveren	<p>Onderzoekers met volgende diploma's:</p> <p>Doctor (in de toegepaste wetenschappen, exacte wetenschappen, geneeskunde, diergeneeskunde of in de farmaceutische wetenschappen, of van burgerlijk ingenieur)</p> <p>Masterdiploma (wetenschappen, toegepaste wetenschappen, toegepaste biologische wetenschappen, geneeskunde, diergeneeskunde, farmaceutische wetenschappen, biomedische wetenschappen, industriële wetenschappen, technologie en nautische wetenschappen, biotechniek, architectuur, productontwikkeling)</p> <p>NIET: mens- en sociale wetenschappen</p> <p>Academisch bachelordiploma in één van de hierboven vermelde masteropleidingen.</p> <p>Professioneel bachelordiploma (biotechniek, gezondheidszorg, industriële wetenschappen en technologie, handelswetenschappen en bedrijfskunde (gericht op informatica en innovatie)).</p>
Personeel tewerkgesteld op een O&O-project/programma in uitvoering van samenwerkingsovereenkomst met onderzoeksorganisatie of erkende wetenschappelijke instelling	<p>Onderzoekers</p> <p>O&O-personeel dat niet over diplomakwalificatie beschikt</p>

Types van bedrijfsvoorheffingskorting	Voorwaarden m.b.t. de personeelsleden die in aanmerking komen voor de bedrijfsheffingskorting
Personeel tewerkgesteld door een Young Innovative Company (YIC)	Wetenschappelijk personeel d.i. onderzoekers, onderzoekstechnici en projectbeheerders inzake onderzoek en ontwikkeling NIET: administratief en commercieel personeel

De bedrijfsvoorheffingskorting voor personeel tewerkgesteld door een YIC is te beschouwen als staatssteun (selectieve steunmaatregel). Concreet moet voor de bepaling van het maximaal geoorloofde steunpercentage voor een specifiek O&O-project rekening worden gehouden met de samengestelde steun (m.a.w. de som van selectieve steunmaatregelen: nl. YIC-steun + bedrijfsinnovatiesteun dient onder EU maximum te blijven). Deze samengestelde steun voor het betrokken project bestaat uit de steun in toepassing van de federale maatregel – concreet: het bedrag van de bedrijfsvoorheffingskorting voor de betrokken kenniswerkers (YIC-steun) – en de steun in toepassing van de Vlaamse maatregel – concreet de bedrijfsinnovatiesteun vanwege het Fonds voor Innoveren en Ondernemen voor het betrokken O&O-project. Het concrete steunpercentage van de bedrijfsinnovatiesteun aan een O&O-project kan door deze combinatie mogelijk in bepaalde gevallen gereduceerd worden.

De andere types van bedrijfsvoorheffingskorting hebben – wanneer ze gecombineerd worden met bedrijfsinnovatiesteun – geen gevolgen voor het steunpercentage van de bedrijfsinnovatiesteun aan het O&O-project (niet-selectieve steunmaatregelen).

Conclusies uit bovenstaand schema in het geval een onderneming voor de personeelskosten in een specifiek O&O-project de bedrijfsinnovatiesteun wenst te combineren met de bedrijfsvoorheffingskorting zijn de volgende:

Conclusie 1: In combinatie met bedrijfsinnovatiesteun wordt best **maximaal gebruik** gemaakt van de **volgende steunmaatregelen van bedrijfsvoorheffingskorting** om mogelijke reductie of aanpassing van de bedrijfsinnovatiesteun door overschrijding van het Europese toegelaten steunplafond te vermijden :

Indien het personeel ingezet op het betrokken O&O-project de **diplomaveristen vervult** voor toepassing van het betrokken type van maatregel van bedrijfsvoorheffingskorting, dan kan men best van het eerste type maatregel in bovenstaand schema gebruik maken.

Indien het personeel ingezet op het betrokken O&O-project **de diplomaveristen van het betrokken type van maatregel van bedrijfsvoorheffing niet** vervult, dan dient bekeken te worden of gebruik kan worden gemaakt van het type maatregel waar de onderneming voor de uitvoering van het betrokken O&O-project **een samenwerkingsovereenkomst heeft met een onderzoeksorganisatie of een erkende wetenschappelijke instelling** (tweede type in bovenstaand schema).

Conclusie 2: Bedrijfsvoorheffingskorting voor YICs is mogelijk voor een beperkte personeelsklasse daarnaast. Bedoeling is om dit zo beperkt mogelijk te houden om de mogelijke impact op de bedrijfsinnovatiesteun aan het O&O-project te beperken. De toepassing van deze bedrijfsvoorheffingskorting voor YICs dient duidelijk te worden aangegeven in de projectaanvraag.

Concreet betreft het dan de bezoldigingen van onderzoekers, onderzoekstechnici en projectbeheerders inzake onderzoek en ontwikkeling (zonder kwalificerend diploma) tewerkgesteld bij een YIC. Dit derde type

maatregel in bovenstaand schema is te beschouwen als staatssteun wat betekent dat de cumulatie van bedrijfsvoorheffingskorting voor YICs met bedrijfsinnovatiesteun aan het O&O-project mogelijk gevolgen kan hebben voor het steunpercentage van de bedrijfsinnovatiesteun en dus een vermindering van deze bedrijfsinnovatiesteun kan inhouden.

Meer informatie in verband met de federale maatregel van bedrijfsvoorheffingskorting is te vinden op:

<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/subsidedatabank/vrijstelling-doorstorting-bedrijfsvoorheffing-voor>

http://www.belspo.be/belspo/fisc/index_nl.stm (algemene informatie i.v.m. verschillende types van bedrijfsvoorheffingskorting)

http://www.belspo.be/belspo/organisation/fisc_nl.stm (met interessante faqs i.v.m. bedrijfsvoorheffingskorting).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen formuleert voorgaande conclusies van aanpak als advies. De uiteindelijke keuze van type van maatregel van bedrijfsvoorheffingskorting komt toe aan de betrokken onderneming.

Welke zijn de door een aanvrager van bedrijfsinnovatiesteun te volgen instructies ingeval van toepassing van de bedrijfsvoorheffingskorting voor Young Innovative Companies?

Indien een aanvrager enkel van de federale maatregel van bedrijfsvoorheffingskorting kan genieten door toepassing te maken van de YIC maatregel heeft dit tot gevolg dat dit mogelijk kan leiden tot een vermindering van het steunpercentage van de bedrijfsinnovatiesteun voor het aangevraagde O&O-project. Dit is het geval wanneer de aanvrager van bedrijfsinnovatiesteun de andere twee (niet-selectieve) types van bedrijfsvoorheffingskorting niet kan toepassen – nl. deze verbonden aan personeel met kwalificerend diploma ofwel personeel ingezet op een project waarvoor een samenwerkingsovereenkomst met een onderzoeksorganisatie of erkende wetenschappelijke instelling bestaat – omdat de voorwaarden hiervoor niet vervuld zijn. De steunomvang van de federale en Vlaamse maatregelen moeten samen worden bekeken opdat de samengestelde steun aan het concrete O&O-project onder het maximale EU steunplafond voor staatssteun blijft. De aanvrager dient bijgevolg de toepassing op de maatregel van bedrijfsvoorheffingskorting voor YICs uitdrukkelijk te verklaren bij indiening van de aanvraag voor bedrijfsinnovatiesteun. Eenzelfde meldingsplicht geldt indien de aanvrager pas na goedkeuring van de steuntoekenning aan het O&O-project (dus in de loop van de projectuitvoering) wenst gebruik te maken van dit type van bedrijfsvoorheffingskorting.

Bijlage 2: Selectiecriteria voor ontwikkelingsprojecten

De vermelde indicaties in onderstaande tabellen zijn niet limitatief.

I. ADDITIONALITEIT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR	
<p>Stimulerend effect van de steun. Dit criterium evalueert in welke mate de steun effectief een stimulerend effect heeft en nodig is voor de onderneming om het project uit te voeren.</p>	
Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Geen stimulerend effect van de steun. Zelfs niet voldaan aan minstens 1 v/d minimale Europese eisen. <p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als van toepassing: de toegevoegde waarde van de steun voor het bereiken van de maatschappelijke impact is niet overtuigend en/of onvoldoende beargumenteerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voldaan aan minstens 1 v/d minimale Europese vereisten m.b.t. stimulerend effect v/d steun: <ul style="list-style-type: none"> • Ingediend door kmo of • steun verdiept, versnelt of verbreedt de ontwikkeling of • project triggert toename in innovatie-uitgaven en/of opbouw innovatiecapaciteit of • project wordt zonder steun niet uitgevoerd onder huidige omstandigheden. <p>én</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als van toepassing: de toegevoegde waarde van de steun voor het bereiken van de maatschappelijke impact is voldoende overtuigend.

II. IMPACT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR	
<p>Kwaliteit van de business case & Verwachte economische en maatschappelijke effecten voor de onderneming en voor Vlaanderen. In dit criterium wordt nagegaan of er een kwaliteitsvolle business case voorligt die voor de onderneming op korte termijn kan leiden tot groei en tevens kadert in haar strategie. Ook de impact hiervan op het Vlaams economisch en maatschappelijk ecosysteem wordt geëvalueerd.</p>	
Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • De business case volstaat niet: is onduidelijk, of omvat geen USP, of bevat hiaten, of is onvoldoende onderbouwd, of is te optimistisch... • De kans op succes van de innovatie is eerder beperkt of draagt weinig of niet bij tot een verhoging van de competitiviteit van de onderneming. • De innovatie is gericht op uitdovende activiteiten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een concreet uitgewerkte en onderbouwde business case (gedegen marktanalyse, onderbouwde kosten/baten analyse, eventuele engagementen van klanten, ...) met -indien relevant- een voldoende sterke USP. • De innovatie zal op relatief korte termijn (afhankelijk van de sector) de positie van de onderneming in de markt verstevigen (competitief voordeel, belangrijk groeitraject, bijdrage tot nieuw technologieplatform met

II. IMPACT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

- Er is onvoldoende verwachte toegevoegde waarde voor Vlaanderen (i.e. hefboom 10 wordt niet gehaald).
- De kwantificatie van de hefboom (economisch en/of maatschappelijk) is niet realistisch of niet haalbaar.
- Het project is maatschappelijk onaanvaardbaar of omhelst de ontwikkeling van militaire toepassingen die niet voor subsidie in aanmerking komen.
- De aanvrager heeft in het verleden een substantiële hoeveelheid steun voor innovatie ontvangen en dat heeft verhoudingsgewijs te weinig tot economische en/of maatschappelijke toegevoegde waarde geleid (i.e. cumulatief wordt de hefboom 10 niet behaald)
- Verankering v/d toegevoegde waarde in Vlaanderen is (te) beperkt en/of onzeker.

- ruime toepassingsmogelijkheden, aanzet tot diversificatie, belangrijke alliantie ...) of een relevant marktaandeel mogelijk maken (voor starters of nieuwe markt) of een belangrijke activiteit weten te bestendigen.
- De onderneming heeft een lange termijn visie en het project past binnen die roadmap.
  - De groei van de onderneming vertaalt zich in extra tewerkstelling en/of investeringen in Vlaanderen of het project draagt bij tot versterken van de interne concurrentiepositie binnen de internationale onderneming of het project is van belang voor het behoud van substantiële tewerkstelling en/of investeringen of het project heeft een duidelijk gekwantificeerde maatschappelijk impact
  - Er wordt minimaal een hefboom 10 behaald voor de toegevoegde waarde in Vlaanderen.
  - Hefboom 10 voor Vlaanderen is correct gekwantificeerd en realistisch haalbaar (economisch en/of maatschappelijk)
  - Er is een duidelijke verankering van de toegevoegde waarde in Vlaanderen: moeilijk verplaatsbare activiteit of aantoonbare interacties met andere Vlaamse ondernemingen of onderzoeksorganisaties of integratie in het Vlaamse innovatie-ecosysteem, ...
  - Minstens maatschappelijk en economisch neutraal

III. POTENTIEEL OM DE IMPACT TE BEREIKEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

Externe en interne invloedsfactoren. Dit criterium beoordeelt of de onderneming beschikt over de nodige competenties en een geschikte uitgangspositie om de vooropgestelde business case te realiseren. Daarnaast wordt nagegaan of de marktomstandigheden en andere externe factoren voldoende gunstig zijn.

Indicaties tegen

- Geen of beperkte marktvooruitzichten (bv. door kleine of sterk krimpende markt, sterke concurrentie, belemmerende of onduidelijke

Indicaties voor

- Reële, voor de onderneming toegankelijke, markt(niche) van voldoende omvang en zonder beperkende reguleringen.
- Normale concurrentie-omgeving.

III. POTENTIEEL OM DE IMPACT TE BEREIKEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

<p>regelgeving, blokkerende eigendomsrechten van anderen...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende kennis van markt, reguleringen, klantverwachtingen, concurrentie, barrières, ... • De onderneming heeft een zwakke uitgangspositie in de markt en compenseert dat niet met een voldoende plan van aanpak of track record van eerdere succesvolle vermarkting van innovaties. • Er is onvoldoende perspectief dat de onderneming over de juiste expertise en middelen zal beschikken om het natraject succesvol uit te voeren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Goede uitgangspositie van de onderneming met betrekking tot intellectuele eigendom. • De onderneming kent de markt voldoende en beschikt over een goede uitgangspositie of perspectief hierop via contacten en/of plan van aanpak (starters, nieuwe markt) • De onderneming beschikt over de nodige expertise en (financiële) middelen om het natraject en de vermarkting met succes uit te voeren of heeft concrete en onderbouwde plannen om zich tijdig te versterken met die expertise en middelen. • De onderneming heeft een goede track record op vlak van succesvolle vermarkting van innovaties.
---	--

IV. DOELSTELLINGEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

Innovatief karakter. In dit criterium wordt geëvalueerd of de projectdoelstellingen beantwoorden aan het wettelijk kader van steunverlening: Ligt er een duidelijke en innovatieve doelstelling met uitdagingen (ontwikkelingsrisico's) voor en is er voldoende interne kennisopbouw?

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen van het project zijn onduidelijk of onrealistisch. • De doelstellingen van het project zijn niet in lijn met de te realiseren business case. • Het beoogde doel is al gemeengoed of de uitwerking zit al in een te laat stadium (TRL 8-9). • Het niveau van nieuwe kennis of uitdagingen is te beperkt voor de onderneming of de kennis is commercieel beschikbaar en kan eenvoudig toegepast worden. • Er wordt wel nieuwe kennis opgedaan maar die wordt onvoldoende opgenomen door de onderneming zodat de latere vermarkting bemoeilijkt wordt. • Het project bestaat hoofdzakelijk uit routinematige verbeteringen, engineering of implementatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • De projectdoelstellingen zijn helder, zo concreet mogelijk, verifieerbaar en ze zijn gericht op het realiseren van de business case en de beoogde economische en/of maatschappelijke impact. • Een ontwikkeling die nieuw is voor de onderneming en de sector of een nog noodzakelijke (verlenging)stap met uitdagingen richting marktintroductie gekoppeld aan eerder gesteund O&O-traject. • De onderneming bouwt nieuwe kennis en kunde op. • Er zijn reële uitdagingen. • Het project wijkt af van de gangbare bedrijfsvoering/activiteiten.

V. POTENTIEEL OM DE DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

Relevantie en kwaliteit van de aanpak & Expertise en middelen. Dit criterium beoordeelt of de projectaanpak toereikend is om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren en voldoende is afgestemd op de uitdagingen en de valorisatiedoelstellingen. Er wordt ook geëvalueerd of de juiste expertise wordt aangewend en de inzet van mensen en middelen doeltreffend is.

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn tekortkomingen in de aanpak (bv. onvoldoende afgestemd op uitdagingen, kwaliteit werkprogramma hypothekeert slaagkans v/h project, uitvoeringsrisico's niet geïdentificeerd, ...) en de onderneming kan geen goede track record voorleggen die vertrouwen geeft dat het project goed zal uitgevoerd worden. • Belangrijke expertise, (financiële) middelen of infrastructuur vereist om het project uit te voeren, is onvoldoende aanwezig bij het bedrijf. Dit wordt niet gecompenseerd door een samenwerking en er is ook onvoldoende vooruitzicht op invulling op een andere manier. • Er is onvoldoende capaciteit in het bedrijf om het project uit te voeren en tegelijkertijd de nodige lopende inkomsten te genereren. • Mismatch tussen projectuitvoering en valorisatiedoelstelling. Project draagt niet (of slechts zeer beperkt) bij tot valorisatiedoelstelling. 	<ul style="list-style-type: none"> • De aanpak is relevant, kwaliteitsvol en afgestemd op het bereiken van de doelstellingen (oa. uitdagingen geïdentificeerd, realistisch haalbaar, kostenefficiënt, uitvoeringsrisico's geïdentificeerd en beheerst...). • Mensen en middelen worden adequaat ingezet, de taakverdeling tussen de partners is helder. • De onderneming beschikt, al dan niet via een relevante samenwerking, over alle nodige expertise, middelen en infrastructuur om het project goed uit te voeren. • Er is voldoende capaciteit aanwezig om het project uit te voeren. • Project afgestemd op het bereiken van de valorisatiedoelstelling.

Bijlage 3: Selectiecriteria voor onderzoeksprojecten

Bij de onderzoeksprojecten worden dezelfde 5 selectiecriteria ingezet als bij de ontwikkelingsprojecten, al worden er onder sommige criteria meerdere subcriteria meegenomen. Enkel op het niveau van het hoofdcriterium wordt er echter een score 'steunbaar' of 'niet steunbaar' toegekend.

De vermelde indicaties in onderstaande tabellen zijn niet limitatief.

I. ADDITIONALITEIT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR	
Stimulerend effect van de steun. Dit criterium beoordeelt in welke mate de steun effectief een stimulerend effect heeft en nodig is voor de onderneming om het project uit te voeren.	
Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Geen stimulerend effect van de steun. Zelfs niet voldaan aan minstens 1 v/d minimale Europese eisen. • of • Als van toepassing: de toegevoegde waarde van de steun voor het bereiken van de maatschappelijke impact is niet overtuigend en/of onvoldoende beargumenteerd. 	<p>Voldaan aan minstens 1 v/d minimale Europese vereisten m.b.t. stimulerend effect v/d steun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ingediend door kmo <i>of</i> • steun verdiept, versnelt of verbreedt het onderzoek <i>of</i> • steun leidt tot meer R&D op bedrijfsniveau en/of uitbreiding innovatiecapaciteit <i>of</i> • project wordt zonder steun niet uitgevoerd onder huidige omstandigheden. <p>Én</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als van toepassing: de toegevoegde waarde van de steun voor het bereiken van de maatschappelijke impact is voldoende overtuigend.

II. IMPACT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR	
Strategische belang voor de Vlaamse onderneming. Dit criterium beoordeelt hoe groot het strategisch belang is v/h project voor de onderneming op niveau van de Vlaamse vennootschap (of business unit in geval het niveau v/d onderneming een artificieel beeld geeft). De voorkeur gaat naar projecten die nieuwe kennis genereren die een duidelijk competitief voordeel kan opleveren voor de onderneming (transformatieproces op lange termijn).	
Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Strategisch belang v/h project voor de onderneming is eerder beperkt: project resulteert in eerder beperkte verhoging v/d competitiviteit v/d onderneming. • Business case onduidelijk, bevat hiaten, onvoldoende onderbouwd of (te) optimistisch. 	<ul style="list-style-type: none"> • Business case is realistisch en overtuigend. <i>en</i> • Project draagt bij tot een belangrijke strategische stap (competitief voordeel, belangrijk groeitraject, bijdrage tot nieuw technologieplatform met ruime toepassingsmogelijkheden, aanzet tot diversificatie, marktverruiming, project van

II. IMPACT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

strategisch belang om een belangrijk onderzoeksproject naar Vlaanderen te halen, project van belang in de relatieve positionering t.a.v. totale en/of niet-Vlaamse R&D activiteiten, project met impact op de innovatiecapaciteit v/d onderneming, ...). Het project vergroot of verdiept de kennisbasis met een duidelijk potentieel op valorisatie zoals beschreven in de business case op (middel)lange termijn.

en

- Project past in de roadmap v/d onderneming.

Economische en maatschappelijke hefboom. Voor beoordeling v/d economische impact v/h project ligt de nadruk op de onderbouwing/geloofwaardigheid v/d business case(s) op basis waarvan de impact gerealiseerd kan worden. Er wordt rekening gehouden met het verwachte verschil dat het project zal maken op vlak van tewerkstelling en investeringen in Vlaanderen. Ook effecten bij derden in Vlaanderen kunnen worden meegenomen, verdere R&D investeringen (incl. tewerkstelling in R&D) naar aanleiding v/h project of herinvesteringen van inkomsten bekomen o.b.v. projectresultaten zolang de investering/tewerkstelling in Vlaanderen gebeurt. Ook de maatschappelijke impact v/h project wordt hier meegenomen. Voor de beoordeling van de maatschappelijke hefboom zal de nadruk liggen op de onderbouwing van de gekwantificeerde berekening v/d beoogde maatschappelijke waarde.

Indicaties tegen

- Onvoldoende verwachte economisch en/of maatschappelijk toegevoegde waarde voor Vlaanderen (i.e. hefboom 10 wordt niet gehaald).
- De kwantificatie van de hefboom (economisch en/of maatschappelijk) is niet realistisch of niet haalbaar.
- De aanvrager heeft in het verleden een substantiële hoeveelheid steun voor innovatie ontvangen en dat heeft verhoudingsgewijs te weinig tot economische en/of maatschappelijke toegevoegde waarde geleid (i.e. cumulatief wordt de hefboom 10 niet behaald)
- Project gericht op uitdoofscenario.
- Maatschappelijke onaanvaardbaar project of project gericht op ontwikkeling van militaire toepassingen die niet voor subsidie in aanmerking komen.

Indicaties voor

- Voldoende verwachte economisch en/of maatschappelijk toegevoegde waarde voor Vlaanderen realistisch haalbaar.
- en*
- Onderbouwde en geloofwaardige business case.
  - De groei van de onderneming vertaalt zich in extra tewerkstelling en/of investeringen in Vlaanderen of het project draagt bij tot versterken van de interne concurrentiepositie binnen de internationale onderneming of het project is van belang voor het behoud van substantiële tewerkstelling en/of investeringen of het project heeft een duidelijk gekwantificeerde maatschappelijk impact.
  - De steun stimuleert extra private investeringen in O&O.
  - Er wordt minimaal een hefboom 10 behaald voor de toegevoegde waarde in Vlaanderen.

II. IMPACT □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

- Hefboom 10 voor Vlaanderen is correct gekwantificeerd en realistisch haalbaar (economisch en/of maatschappelijk).
- Minstens maatschappelijk neutraal.

Verankering economische hefboom & integratie in Vlaams innovatie-ecosysteem. Beoordeling van de verwevenheid en inbedding van de aanvragende onderneming in het Vlaamse innovatie-ecosysteem en de mate waarin het project bijdraagt tot verdere verankering in Vlaanderen, rekening houdende met het lokale netwerk (ook na het project: innovatie-ecosysteem: toeleveranciers, dienstverleners, kenniscentra,...), de operationele zelfstandigheid v/d Vlaamse vestiging, de interne concurrentiepositie t.o.v. andere bedrijfsvestigingen, of het project bepalend is in het naar Vlaanderen halen v/e belangrijk nieuw onderzoeksproject, ...

Indicaties tegen

- Verankering v/d toegevoegde waarde in Vlaanderen is (te) beperkt en/of onzeker.

Indicaties voor

- Belangrijk lokaal netwerk: aantoonbare interacties met andere Vlaamse ondernemingen of onderzoeksorganisaties of een duidelijk plan van aanpak hoe deze in het kader van het voorliggend project opgebouwd en/of versterkt zullen worden.
- Natraject vindt (minstens ook) in Vlaanderen plaats.
en
- Project draagt bij tot (verdere) verankering in Vlaanderen (bv. versterken/uitbreiden van samenwerking(en) binnen Vlaanderen, versterken v/d interne concurrentiepositie t.o.v. andere bedrijfsvestigingen, project bepalend in de beslissing of een belangrijk nieuw onderzoeksproject al dan niet in Vlaanderen wordt uitgevoerd, ...).

III. POTENTIEEL OM DE IMPACT TE BEREIKEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

SWOT extern: opportuniteiten/bedreigingen. De beoordeling houdt rekening met externe factoren die het valorisatiepotentieel van het project kunnen beïnvloeden: o.m. marktomvang, marktevolutie, concurrentie, 'freedom to operate', omgevingsfactoren (zoals regelgeving), ...

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Geen of beperkte marktvooruitzichten (bv. kleine of sterk krimpende markt, sterke concurrentie, belemmerende of onduidelijke regelgeving, onvoldoende FTO, ...). • Onvoldoende kennis van de markt, reguleringen, klantverwachtingen, concurrentie, barrières, ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Reële, voor de onderneming toegankelijke, markt(niche) van voldoende omvang, en zonder beperkende regulering • Normale concurrentie-omgeving.

SWOT intern: sterkte/zwakke punten v/d bedrijfspartners om projectresultaten naar de markt te brengen & valorisatie track record. De beoordeling houdt rekening met interne factoren in de onderneming die het valorisatiepotentieel v/h project beïnvloeden: o.m. uitgangspositie op de markt, IPR, beschikbaarheid van strategische allianties, toegang tot noodzakelijke middelen vereist voor valorisatie (incl. financiële middelen). Ook de mate waarin een onderneming eerdere valorisatie-intenties voor Vlaanderen reeds is nagekomen, wordt meegenomen.

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Relatief zwakke uitgangspositie in de beoogde markt (of perspectief hierop). • Eerdere valorisatie-intenties voor Vlaanderen (cfr. vorige projecten) niet of slechts in beperkte mate nagekomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Goede uitgangspositie in de beoogde markt (of perspectief hierop), rekening houdende met haalbaarheid strategische allianties, plan van aanpak, IPR aspecten, reguleringsaspecten, track record op vlak van valorisatie, management team, toegang tot noodzakelijke middelen vereist voor valorisatie (incl. voldoende financiële middelen). • Eerdere valorisatie-intenties voor Vlaanderen (cfr. vorige projecten) grotendeels of volledig nagekomen, <i>of</i> nieuwe aanvrager <i>of</i> vorige aanvragen nog in valorisatie.

IV. DOELSTELLINGEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

Nieuwe kennisopbouw & uitdagingen. Beoordeling v/d mate van nieuwe technisch-wetenschappelijke kennisopbouw in het wereldwijde technologiedomein en de graad van uitdagingen in functie v/h toegekend basissteunpercentage (onderzoeksproject vs. gemengd project met onderzoek en ontwikkeling).

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Project loopt achter t.o.v. de state-of-the-art in de sector (of levert hier geen bijdrage toe). 	<ul style="list-style-type: none"> • Project draagt bij tot meer kennisopbouw in het Vlaamse R&D gebeuren (ondernemingen en eco-systeem).

IV. DOELSTELLINGEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

<ul style="list-style-type: none"> • Doelstellingen v/h project (nieuwe kennisopbouw en/of uitdagingen) onduidelijk of niet haalbaar. • Niveau van nieuwe kennisopbouw en/of uitdagingen (te) beperkt. • Project bestaat hoofdzakelijk uit routinematige verbeteringen, engineering of implementatie. 	<p><i>en</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Project verlegt de internationale state-of-the-art (of draagt hier minstens toe bij voor het deelproject getypeerd als ontwikkeling). <p><i>en</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reële onderzoeksuitdagingen (of ontwikkelingsuitdagingen voor het deelproject getypeerd als ontwikkeling).
--	--

V. POTENTIEEL OM DE DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN □ NIET STEUNBAAR □ STEUNBAAR

Relevantie en kwaliteit van de aanpak & Match projectuitvoering/valorisatiedoelstelling. Beoordeling v/d relevantie en kwaliteit v/d projectaanpak om tot de projectdoelstellingen te komen (tijdens het project). De kwaliteit v/h werkprogramma wordt enkel in rekening gebracht wanneer dit een impact heeft op de slaagkans v/h project. Er wordt tevens rekening gehouden met de mate waarin de projectuitvoering is afgestemd op het bereiken v/d beoogde valorisatiedoelstelling (op langere termijn). Het is niet noodzakelijk dat het project op zich volstaat om tot de beoogde valorisatie te komen, het moet wel duidelijk zijn dat het project belangrijk is om tot beoogde valorisatie te komen.

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Tekortkomingen in de aanpak (bv. uitdagingen onvoldoende geïdentificeerd, aanpak onvoldoende afgestemd op uitdagingen, globale aanpak onvoldoende duidelijk, kwaliteit werkprogramma hypothekeert slaagkans v/h project, ...). • Mismatch tussen projectuitvoering en valorisatiedoelstelling. Project draagt niet (of slechts zeer beperkt) bij tot valorisatiedoelstelling. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak is relevant, kwaliteitsvol en afgestemd op het bereiken v/d doelstellingen (oa. uitdagingen geïdentificeerd, realistisch haalbaar, kostenefficiënt, ...) <p><i>en</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Project afgestemd op het bereiken van de (lange termijn) valorisatiedoelstelling.

Expertise en middelen. Beoordeling in hoeverre alle vereiste expertise en middelen aanwezig zijn voor kwalitatieve uitvoering v/h project.

Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Belangrijke expertise, middelen of infrastructuur vereist om het project uit te voeren, is onvoldoende aanwezig en er is onvoldoende vooruitzicht op invulling. • Negatieve track record voor projectuitvoering in het verleden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Consortium beschikt over alle nodige expertise, middelen en infrastructuur om project goed uit te voeren. De taakverdeling tussen de projectpartners is helder. <p><i>en</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Project draagt bij tot de generatie van meer expertise in het Vlaamse R&D gebeuren (ondernemingen en ecosysteem).

Bijlage 4: Selectiecriteria voor haalbaarheidsstudies

De vermelde indicaties in onderstaande tabellen zijn niet limitatief. Een kritische evaluatie van één van de criteria of drie eerder-zwak evaluaties leiden steeds tot een negatieve evaluatie van het project.

I. ADDITIONALITEIT ☐ NIET STEUNBAAR ☐ STEUNBAAR	
Stimulerend effect van de steun. Dit criterium evalueert in welke mate de steun effectief een stimulerend effect heeft en nodig is voor de onderneming om de studie uit te voeren.	
Indicaties tegen	Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> • Geen stimulerend effect van de steun. Zelfs niet voldaan aan minstens 1 v/d minimale Europese eisen.	<ul style="list-style-type: none"> • Voldaan aan minstens 1 v/d minimale Europese vereisten m.b.t. stimulerend effect v/d steun:<ul style="list-style-type: none"> • Ingediend door kmo. • OF steun verdiept, versnelt of verbreedt de studie. • OF studie triggert toename in innovatie-uitgaven en/of opbouw innovatiecapaciteit. • OF studie en/of beoogd vervolgtraject wordt zonder steun niet uitgevoerd onder huidige omstandigheden.

II. IMPACT		
Kritisch	Eerder zwak	Goed
<ul style="list-style-type: none"> De business case volstaat niet: is onduidelijk, of omvat geen USP, of bevat hiaten, of is onvoldoende onderbouwd, of is te optimistisch. OF de innovatie is gericht op uitdovende activiteiten. OF er is onvoldoende verwachte toegevoegde waarde voor Vlaanderen. OF het beoogde vervolgtraject is maatschappelijk onaanvaardbaar of omhelst de ontwikkeling van militaire toepassingen die niet voor subsidie in aanmerking komen. OF verankering v/d toegevoegde waarde in Vlaanderen is onvoldoende. 	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt aan een of meerdere criteria voor de 'Goed' – score niet voldaan. 	<ul style="list-style-type: none"> De business case voor het beoogde vervolgtraject is duidelijk uitgewerkt. EN de USP van de beoogde innovatie heeft voldoende potentieel. EN het marktpotentieel werd onderbouwd. EN de beoogde innovatie heeft een belangrijke impact op de positie in de markt van de aanvrager. EN er is een duidelijke potentiële groei (extra tewerkstelling/investeringen) dankzij het vervolgtraject. EN de verankering van de toegevoegde waarde in Vlaanderen is duidelijk.

III. POTENTIEEL OM DE IMPACT TE BEREIKEN		
Kritisch	Eerder zwak	Goed
<ul style="list-style-type: none"> Te beperkte marktvooruitzichten (bv. door kleine of sterk krimpende markt, sterke concurrentie, belemmerende of onduidelijke regelgeving, blokkerende eigendomsrechten van anderen...). OF onvoldoende kennis van markt, reguleringen, klantverwachtingen, concurrentie, barrières. OF de onderneming heeft een zwakke uitgangspositie in de markt en compenseert dat niet met een voldoende plan van aanpak of track record van eerdere succesvolle vermarkting van innovaties. OF er is onvoldoende perspectief dat de onderneming over de juiste expertise en middelen zal beschikken om het vervolgtraject succesvol uit te voeren. 	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt aan een of meerdere criteria voor de 'Goed' – score niet voldaan. 	<p>Voor de beoogde innovatieve ontwikkeling in het vervolgtraject geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> De reële toegankelijke markt voor de onderneming onderbouwd, en is voldoende omvangrijk. EN er zijn geen beperkende reguleringen of ze worden helder toegelicht. EN de uitgangspositie en het concurrentielandschap worden helder toegelicht. EN de uitgangspositie in de beoogde markt is gunstig en wordt onderbouwd.

IV. DOELSTELLINGEN

Kritisch	Eerder zwak	Goed
<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen van de studie zijn onduidelijk of onrealistisch. • OF de studie is onvoldoende gericht op het definiëren van een steunbaar vervolgtraject. • OF de doelstellingen van de studie zijn niet in lijn met het beoogde vervolgtraject en de te realiseren business case. • OF het beoogde doel is al gemeengoed of de uitwerking zit al in een te laat stadium (TRL 8-9). • OF het potentieel niveau van nieuwe kennis of uitdagingen in het beoogde vervolgtraject is te beperkt voor de onderneming of de kennis is commercieel beschikbaar en kan eenvoudig toegepast worden. • OF er wordt wel nieuwe kennis opgedaan maar die wordt onvoldoende opgenomen door de onderneming zodat het vervolgtraject en de latere vermarkting bemoeilijkt worden. • OF de studie bestaat hoofdzakelijk uit andere activiteiten dan het onderzoek van de uitdagende technische en/of wetenschappelijke aspecten van het beoogde vervolgtraject. • OF de studie wijkt onvoldoende af van de gangbare bedrijfsvoering. . 	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt aan een of meerdere criteria voor de 'Goed' – score niet voldaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen van de studie zijn duidelijk, concreet en verifieerbaar. • EN de studie is gericht op het definiëren en blootleggen van de kennishiaten en de technologische en/of wetenschappelijke risico's en uitdagingen van het vervolgtraject. Deze risico's en uitdagingen worden helder toegelicht. • EN de doelstellingen zijn gericht op het bestuderen van de haalbaarheid van een steunbaar vervolgtraject. • EN de kennis die de onderneming opbouwt wordt beperkt beschreven.

V. POTENTIEEL OM DE DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN

Kritisch	Eerder zwak	Goed
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn tekortkomingen in de aanpak (bv. onvoldoende afgestemd op uitdagingen, kwaliteit werkprogramma hypothekeert slaagkans van de studie, uitvoeringsrisico's niet geïdentificeerd, ...) en de onderneming kan geen goede track record voorleggen die vertrouwen geeft dat de studie goed zal uitgevoerd worden. • OF belangrijke expertise, (financiële) middelen of infrastructuur vereist om de studie uit te voeren, is onvoldoende aanwezig bij het bedrijf. Dit wordt niet gecompenseerd door een samenwerking en er is ook onvoldoende vooruitzicht op invulling op een andere manier. • OF er is onvoldoende capaciteit in het bedrijf de studie uit te voeren en tegelijkertijd de nodige lopende inkomsten te genereren. • OF mismatch tussen uitvoering van de studie en valorisatiedoelstelling. Studie draagt niet (of slechts zeer beperkt) bij tot het voorbereiden van een innovatief, ambitieus en steunbaar vervolgtraject en de valorisatiedoelstelling. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt aan een of meerdere criteria voor de 'Goed' – score niet voldaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • De aanpak wordt helder beschreven, is gekoppeld aan de doelstellingen en wordt logisch opgebouwd. • EN de inzet van mensen en middelen is onderbouwd en realistisch. • EN de taakverdeling tussen de partners wordt concreet toegelicht. • EN de capaciteit en interne expertise van het bedrijf worden beschreven en toont aan hoe de aanvragers de nieuwe kennis intern borgen.

Bijlage 5. Toelichtingen bij het omgaan met TRL

Om de specifieke niveaus van een innovatietraject aan te duiden kunnen Technology Readiness Levels (TRL) worden gebruikt. Een TRL-bereik kan worden gehanteerd om aan te geven voor welke fase van het innovatietraject een steunkanaal bedoeld is. De Technology Readiness Levels geven de mate van ontwikkeling van een technologie aan, waarbij TRL 1 staat voor technologie aan het begin van de ontwikkeling en TRL 9 voor technologie die technisch en commercieel klaar is. De eerste drie levels (TRL 1 tot 3) behoren tot 'onderzoek', gevolgd door 'ontwikkeling' (TRL 4 tot 7) en "implementatie" (TRL 8 tot 9).

Activiteiten in de vroegere fasen van een ontwikkelingsproject beogen resultaten op niveau TRL 4-5. Projecten in de latere fasen van een ontwikkelingsproject beogen resultaten op niveau TRL 6-7. Dit betekent dat er reeds een voldoende maturiteit voorhanden is bij de start van het project (proof-of-concept op kleinere schaal), maar dat er nog geen commerciële uitrol mogelijk is.

We vestigen de aandacht op het feit dat geen enkele activiteit van TRL-niveau 8 of 9 steunbaar is. Een project dat dergelijke activiteiten bevat, zal negatief beoordeeld worden op basis van het scorerooster-criterium: "Het beoogde doel is al gemeengoed of de uitwerking zit al in een laat stadium (TRL 8-9)".

De Europese Commissie past het TRL systeem toe en zet het in om specifieke fasen van technologieontwikkeling te stimuleren bij het kaderprogramma Horizon 2020. Voor de invulling van TRL's is er momenteel nog geen algemeen aanvaarde praktijk, maar VLAIO wil pragmatisch aansluiten bij de werkwijze zoals voorgesteld door de Europese Commissie. Hieronder ('Common trends to all technologies') is de definitie van TRL niveaus opgenomen zoals verduidelijkt door de Europese Commissie. Dit wordt nader onderbouwd in een algemene Europese studie ("Guide of guides") met een eerste verdere concretisering voor het domein van de hernieuwbare energie.

COMMON TRENDS TO ALL TECHNOLOGIES.

Throughout the execution of the project, the GoG has evolved into a living document, as it was amended with the integration of up-to-date information coming from the interaction with stakeholders in the 10 RE fields.

The homogenization of common trends faced challenges when addressing readiness levels which diverge from one technology to another. As matter stands, technology development processes do not follow the same path depending on their particularities (interface with environment, manufacturing readiness, testing and validation steps, etc.). This means that the definition of the common trends should be robust enough in order to comply with all technology readiness levels. It is assumed that examples are valuable information in terms of acceptability towards future users of the GoG. In this context, the provision of examples should be encouraged in the guidance documents.

The following provides an overview of the common trends identified.

TRL 1: Basic principles observed

- Identification of the new concept
- Identification of the integration of the concept

- Identification of expected barriers
- Identification of applications
- Identification of materials and technologies based on theoretical fundamentals/literature data
- Preliminary evaluation of potential benefits of the concept over the existing ones

TRL 2: Technology concept formulated

- Enhanced knowledge of technologies, materials and interfaces is acquired
- New concept is investigated and refined
- First evaluation about the feasibility is performed
- Initial numerical knowledge
- Qualitative description of interactions between technologies
- Definition of the prototyping approach and preliminary technical specifications for laboratory test

TRL 3: Experimental proof of concept

- First laboratory scale prototype (proof-of-concept) or numerical model realized
- Testing at laboratory level of the innovative technological element (being material, sub-component, software tool, ...) but not the whole integrated system
- Key parameters characterizing the technology (or the fuel) are identified
- Verification of experimental application through simulation tools and cross-validation with literature data (if applicable).

TRL 4: Technology validated in lab

- (Reduced scale) prototype developed and integrated with complementing sub-systems at laboratory level
- Validation of the new technology through enhanced numerical analysis (if applicable).
- Key Performance Indicators are measurable
- The prototype shows repeatable/stable performance (either TRL/4 or TRL/5, depending on the technology)

TRL 5: Technology validated in relevant environment

- Integration of components elements and auxiliaries in the (large scale) prototype
- Robustness is proven in the (simulated) relevant working environment
- The prototype shows repeatable/stable performance (either TRL4 or TRL5, depending on the technology)
- The process is reliable and the performances match the expectations (either TRL5 or TRL6, depending on the technology)
- Other relevant parameters concerning scale-up, environmental, regulatory and socio-economic issues are defined and qualitatively assessed

TRL 6: Technology pilot demonstrated in relevant environment

- Demonstration in relevant environment of the technology fine-tuned to a variety of operating conditions

- The process is reliable and the performances match the expectations (either TRL5 or TRL6, depending on the technology)
- Interoperability with other connected technologies is demonstrated
- Manufacturing approach is defined (either TRL6 of TRL7, depending on the technology)
- Environmental, regulatory and socio-economics issues are addressed

TRL 7: System prototype demonstration in operational environment

- (Full scale) pre-commercial system is demonstrated in operational environment
- Compliancy with relevant environment conditions, authorization issues, local/national standards is guaranteed, at least for the demo site
- The integration of upstream and downstream technologies has been verified and validated
- Manufacturing approach is defined (either TRL6 of TRL7, depending on the technology)

TRL 8: System complete and qualified

- Technology experimented in deployment conditions (i.e. real world) and has proven its functioning in its final form
- Manufacturing process is stable enough for entering a low-rate production.
- Training and maintenance documentation are completed
- Integration at system level is completed and mature
- Full compliance with obligations, certifications and standards of the addressed markets

TRL 9: Actual system proven in operational environment

- Technology proven fully operational and ready for commercialization
- Full production chain is in place and all materials are available
- System optimized for full rate production

Bronnen

- Directorate-General for Research and Innovation 2017, European Commission, <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d5d8e9c8-e6d3-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-61073523>>
- Directorate-General for Research and Innovation 2017, European Commission, <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1da3324e-e6d0-11e7-9749-01aa75ed71a1>>

Agentschap
Innoveren & Ondernemen
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
www.vlaio.be